

2019

ÅRSBERÄTTELSE
med årsredovisning

1–58

INNEHÅLL

4	Ordförande och generalsekreterare
5	Vår vision
6	Vårt uppdrag
8	Hållbar utveckling
9	Organisation
10	Utvecklingsbistånd
15	Aktuella projekt
16	Mål och uppföljning
20	Läkarmissionen i världen
24	Utvalda projekt i korthet
30	Internationella programavdelningen
32	Information och insamling
36	Förvaltningsberättelse
44	Resultaträkning
45	Balansräkning
47	Kassaflödesanalys
48	Noter
54	Revisionsberättelse
56	Styrelsen

Läkarmissionen är en biståndsorganisation som verkar för hållbar fattigdomsbekämpning utifrån ett rättighetsperspektiv. Läkarmissionens insatser har utsatta kvinnor och barn som en primär målgrupp. Från och med 1 januari 2019 är International Aid Services, vars fokus är vatten och sanitet, en del av Läkarmissionen. Det gemensamma arbetet leds från Läkarmissionens huvudkontor i Vällingby. Insatserna görs främst i Afrika men även i Latinamerika, Asien och Östeuropa. Verksamheten finansieras till största del genom insamling från allmänheten i Sverige och institutionella bidrag.

OMSLAG: GENOM ETT SAMARBETE MELLAN LÄKARMISSIONEN OCH MISSIONSFlyGET MAF I KONGO KAN LÄKARE FRÅN PANZISJUKHUSET FLYGAS UT TILL SVÄRTILLGÅNGLIGA PLATSER.
FOTO: PAUL HANSEN

2019

ÅRSBERÄTTELSE

De namngivna länderna på kartan visar
var Läkarmissionen arbetar.

PG: 90 00 21-7, 90 17 18-7
Swish: 90 00 217

Den som räddar ett liv räddar hela världen!

Panzisjukhuset under Denis Mukweges ledning är troligen ett av DR Kongos bäst fungerande sjukhus. Detta beror naturligtvis på en duktig och engagerad ledare, men arbetet skulle inte vara möjligt utan det ekonomiska stödet från Sverige. Läkarmissionens givare har varit med från starten, ja faktiskt före starten bland annat genom att finansiera dr Mukweges utbildning.

Under 2019 fick Läkarmissionen vara med att, tillsammans med MAF, starta en ny insats utifrån Panzisjukhuset. Det bygger på en önskan som dr Mukwege hade i samband med att han fick Nobels fredspris. En önskan att från Panzisjukhuset kunna hjälpa kringliggande, isolerade och ofta undermåliga sjukhus. En hjälp med både läkarkompetens och mediciner. I ett väglöst land krävs ofta flera dagar för att nå dessa sjukhus. Med flyg minskas transporttiden drastiskt och läkarnas tid användas mer effektivt. I september fick vi vara med på premiärflygningen som gick till Shabunda, inbäddat i grönska i en väglös djungel. De 700 000 invånarna i området är praktiskt taget avskurna från omvärlden. På flygplanet från MAF fanns barnläkaren Peter Mulindwa och gynekologen Sylvie Mwambali från Panzisjukhuset. Det är personerna på omslaget som precis landat på gräsfältet. ”Sjukhuset är en katastrof, det är inget ställe man blir frisk på” säger dr Sylvie.

På sjukhuset träffade vi den fyraåriga flickan Mado som var i extremt dåligt skick på grund av undernäring och en mycket allvarlig skada på sitt högra ben. Dr Peter berättade för oss att Mado inte skulle överleva om hon inte fick hjälp. Sjukhuset saknade resurser och kompetens för att kunna rädda hennes liv. Den enda möjligheten var att flyga henne till Panzisjukhuset i Bukavu, men läkarna var osäkra om hon skulle klara av flygresan. Till slut bestämde vi oss för att tillsammans med läkare från Panzi flyga Mado och hennes mamma till sjukhuset. Hon klarade flygresan och på sjukhuset fick hon den vård och behandling som krävdes och redan efter några dagar så kunde vi erfara att Mado skulle klara sig. Ett liv var räddat!

Under 2019 tog vi ett stort steg genom att införliva International Aid Services verksamhet i Läkarmissionen. Det innebär att vi nu har landkontor och egna fältarbetare i flera länder i Afrika främst inriktade på insatser inom vatten och sanitet men också utbildning, odling och trädplante-

ring. Genom sammanslagningen skapar vi förutsättningar för att hjälpa ännu fler. Verksamheterna kompletterar varandra väl. Kombinationen av egeninsamlade medel och institutionella bidrag skapar goda utvecklingsmöjligheter för Läkarmissionen i framtiden. Genom de nya landkontoren ökar vi också våra möjligheter att hjälpa till vid humanitära katastrofer där vi fokuserar på att rädda liv. Läkarmissionen och IAS blir tillsammans starkare och kan hjälpa fler människor i utsatta miljöer.

På olika sätt har Läkarmissionen anpassat verksamheten och riktat olika stödinsatser till partner under den rådande coronapandemin. Mycket av den ordinarie verksamheten samt planerade insatser och projekt har inte varit möjliga att genomföra. Det blir allt mer tydligt att pandemin kommer drabba både länder och privatpersoner ekonomiskt. Redan utsatta grupper kommer drabbas allra hårdast eftersom dessa inte har några marginaler. Detta är en situation som drabbar oss alla och som vi bara kan lösa tillsammans. Varmt tack för stöd, gåvor och support under 2019. Det har inneburit att vi har räddat många liv och bidragit till att skapa helt nya liv för många människor. Arbetet är inte klart men kan fortsätta tack vare alla som stödjer Läkarmissionens verksamhet.

*Den som räddar ett liv räddar hela världen!
Gammalt ordspråk från Talmud, en judisk skrifsamling.*

Lars Arrhenius
Lars Arrhenius,
Generalsekreterare

Bo Guldstrand
Bo Guldstrand,
Ordförande

Vår vision

VÅR VISION

Värdigt liv – hållbar värld

- Med värdigt liv menar vi att alla människor är unika, har samma värde och att varje människa har rätt till makt och inflytande över sitt eget liv.
- Med hållbar värld menar vi en värld som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar. Dvs. att utveckling tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Prioritet ska ges åt de grundläggande behoven hos världens fattiga.

VÅRT UPPDRAG

Att rädda liv och att stödja människors vilja och förmåga att förändra sina livsvillkor.

VÅR MÅLGRUPP

- Läkarmissionen vill prioritera insatser till förmån för kvinnor och barn.
- I humanitära insatser är de mest utsatta vår prioriterade målgrupp.

VÅRA PRIORITERADE GEOGRAFISKA OMRÅDEN

Vi är beredda att arbeta i utsatta områden dit hjälp har svårt att nå. Våra prioriterade geografiska arbetsområden är:

- *Afrika*
- *Latinamerika*
- *Länder i Östeuropa*

Förutom vårt engagemang i Afghanistan kommer arbetet i Asien att fasa ut.

FOTO: TOMAS OHLSSON

I katastrofsituationer kan Läkarmissionen också, i samverkan med partnerorganisationer, agera i andra delar av världen.

Vårt uppdrag

I HUMANITÄRA KRISER LIGGER VÅRT FOKUS på att rädda liv.

I vårt mer långsiktiga arbete stödjer vi insatser som syftar till att öka människors egen förmåga att förbättra sina liv.

Läkarmissionen har en lång erfarenhet av att arbeta med utvecklingsbistånd och insatser i samband med katastrofer. Genom att International Aid Services (IAS) blev en del i Läkarmissionen den 1 januari 2019 breddades Läkarmissionens verksamhet till att också innefatta ett omfattande eget humanitärt biståndsarbete i Afrika, framför allt genom insatser inom vatten, sanitet och hygien (WASH).

I den nya sammanslagna organisationen beslutade Läkarmissionen under 2019 om en ny strategi för åren 2020–2023. Den anger riktning för arbetet under den kommande fyraårsperioden.

VÅR VISION: VÄRDIGT LIV – HÅLLBAR VÄRLD

Läkarmissionens arbete tar sin utgångspunkt i en kristen värdegrund. Vår vision uttrycker vår längtan att få se alla människors lika värde, respekterat av alla, överallt. Visionen uttrycker också vår längtan att få bidra till en långsiktigt hållbar värld där den utveckling vi vill se tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Vår hållbarhetsvision omfattar därför såväl miljö, ekonomi och social hållbarhet.

VÅR MISSION: ATT RÄDDA LIV OCH ATT STÖDJA MÄNNISKORS VILJA OCH FÖRMÅGA ATT FÖRÄNDRA SINA LIVSVILLKOR

Vår mission eller vårt uppdrag utgår från de utmaningar vi ser i världen. Det pågår flera stora humanitära kriser runt om i världen och miljontals människor lever i stor utsatthet. Att rädda liv är därför en viktig del i vårt uppdrag.

För oss är det också viktigt att arbeta med insatser som stärker människors motståndskraft mot kriser och katastrofer. Vi är på plats i områden som präglas av humanitära katastrofer. Genom vår närvaro kan vi arbeta såväl med akuta behov som att bygga motståndskraft mot nya kriser och katastrofer och också brygga över till insatser som leder till en långsiktig förändring för människor genom ett uthålligt arbete för att bekämpa fattigdom och stärka demokrati. Vi tror på människans inneboende kraft och arbetar för att människor får redskap att själva bygga sin framtid.

VÅR MÅLGRUPP

I vårt arbete vill vi värna de mest utsatta. Kvinnor och barn är ofta mer utsatta än män och därför prioriterar vi insatser till förmån för just kvinnor och barn.

HÄR ARBETAR VI

Läkarmissionen arbetar långsiktigt, främst i Afrika, Latinamerika och Östeuropa. För bättre fokus i vårt arbete, fasar vi nu ut våra samarbeten i Asien, förutom Afghanistan. Läkarmissionen arbetar i ett trettiotal länder. Det gör vi dels genom samarbete med lokala organisationer och dels genom egna landkontor med egen personal. Läkarmissionen har landkontor i Sudan, Sydsudan, Niger, Tchad, Etiopien, Uganda, Djibouti och Förenade Arabemiraten. Under 2019 fanns regionkontor för Östafrika, Latinamerika och Asien.

Läkarmissionen har genom sammanslagningen med IAS en unik bredd av kunskap och erfarenhet. Genom ett stort nätverk och långsiktiga samarbeten med partners världen runt är vi effektiva och når långt. Läkarmissionen arbetar med en mängd olika insatser och fokuserar framför allt på hälsa, vatten och sanitet samt utbildning och kompetenshöjande insatser. Våra arbetsområden stämmer överens med Agenda 2030-målen som världens aktörer ställt sig bakom med målet att vi 2030 ska ha uppnått en bättre och mer hållbar värld.

De mänskliga rättigheterna är en viktig grund för Läkarmissionens arbete. Dessa, framför allt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, beskriver relationen mellan statsmakten och individen och därmed vilken skyldighet staten har gentemot individen. För en långsiktigt hållbar utveckling är det viktigt att i allt arbete tydliggöra statens ansvar som ”skyldighetsbärare” men också att verka för att ”rättighetsinnehavarna” engagerar sig, att plattformar för konstruktiv dialog skapas så att rättigheter kan tillgodoses. Rättigheterna gäller alla, oavsett kön, ålder, sexuell läggning, religion eller funktionsnedsättning.

I flera länder arbetar vi för att barn som lever med funktionsnedsättningar ska få möjlighet att gå i skola. Det gör Läkarmissionen bland annat genom att utbilda lärare, ta fram metodmaterial och bidra till att skolor anpassas så att alla har möjlighet att delta i undervisningen.

FOTO: HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

**En säker förlossning på sjukhus är
en bra start på det nya livet.**

Det är också viktigt att rättighetsinnehavarna blir lyssnade till. Vi strävar efter att involvera deltagarna i alla faser av en insats. Ofta genomförs intervjuer inför en insats för att förstå vilka behov som finns och hur behoven bäst kan mötas, det vill säga planering, genomförande, uppföljning och utvärdering.

Insatser måste leda till att legala och moraliska skyl-

dighetsbärare på olika nivåer i samhället tar sitt ansvar. Därför engagerar Läkarmissionen och våra partner oss i att skapa former för dialog men också att öka kunskapen hos skyldighetsbärare.

I många av de länder Läkarmissionen verkar är korruption ett hot mot utveckling. Därför strävar Läkarmissionen efter öppenhet och insyn i alla led.

Hållbar utveckling

FÖR ATT EN POSITIV förändring ska vara hållbar krävs insatser på flera plan. Oftast tänker vi kanske på miljön men hållbarhet handlar också om hur människor har det och hur deras samhälle fungerar.

JÄMSTÄLLDHET

Brist på jämställdhet är ett hinder för utveckling. Kvinnor och barn är ofta mer utsatta än män och vi prioriterar därför insatser till förmån för kvinnor och barn. I det rättighetsbaserade arbetet vill vi säkerställa att kvinnors röster blir hörda på samma sätt som männens. Läkarmissionen vill samtidigt arbeta för att öka männens delaktighet och ansvarstagande för familjen och samhället.

KLIMAT OCH MILJÖ

I en tid av klimatförändringar är det av yttersta vikt att våra insatser inte riskerar att försämra levnadsförutsättningarna nu eller för kommande generationer. Vi vill bidra till ökad kunskap i utbildningsinsatser och vi tar ett särskilt ansvar

FOTO: CAROLINE WESSLÉN

När katastrofen slår till kan människor behöva utdelning av mat, och kanske nytt utsäde.

för miljöfrågor i insatser inom vatten, sanitet och hygien (WASH).

TRYGGHET

I en värld med fler väpnade och svårlösta konflikter och utdragna flyktingsituationer är frågor om trygghet och säkerhet avgörande för en hållbar utveckling. Återigen är kvinnor och barn de som oftast drabbas hårdast. Våld och övergrepp har ökat. Kvinnor och flickor utsätts för könsrelaterat våld och löper risk att utsättas för människohandel eller tvångsåktenskap. Läkarmissionen stödjer några av de mest utsatta och arbetar för att stärka den egna kunskapen inom området för att kunna bidra till en tryggare värld.

ALKOHOL OCH DROGER

Missbruk av alkohol och droger är nära relaterat till frågorna om trygghet och är inte sällan en orsak till våld i, och utanför, hemmet. Missbruk bidrar också till ekonomisk utsatthet när pengar används till alkohol och droger istället för familjens försörjning. Läkarmissionen har i några länder utvecklat metoder för att motverka missbruk av alkohol och droger.

FÖRSÖRJNING

Utan att människor får förutsättningar för att skapa en långsiktig försörjning kan inte en hållbar utveckling skapas. Läkarmissionen arbetar med flera olika initiativ för att stärka människors förmåga till egen försörjning. Det kan ske genom att medverka till spargrupper eller mikrokrediter eller genom kompetensstärkande insatser för utveckling av småskaliga affärsverksamheter.

NY ORGANISATION

I och med att IAS blev en del i Läkarmissionen ökade omfattningen av vårt arbete kraftigt. För att säkerställa god kvalitet och hög effektivitet beslutade Läkarmissionens styrelse under 2019 om en ny organisation.

Avsikten är att huvudkontoret i Sverige fokuserar på strategi och övergripande kvalitets- och metodstöd samt att regionkontor får en huvudroll i arbetet med finansiering, ansökningar och rapportering av projekt och insatser. Regionkontoren relaterar såväl till Läkarmissionens egna landkontor som till partnerorganisationer inom respektive region. Läkarmissionen värnar närhet och långsiktiga relationer.

Läkarmissionen etablerar därför nu delvis nya regionkontor i Niger, Etiopien, Uganda och Miami, USA. Samtidigt sker en utfasning av resurscentret i Thailand.

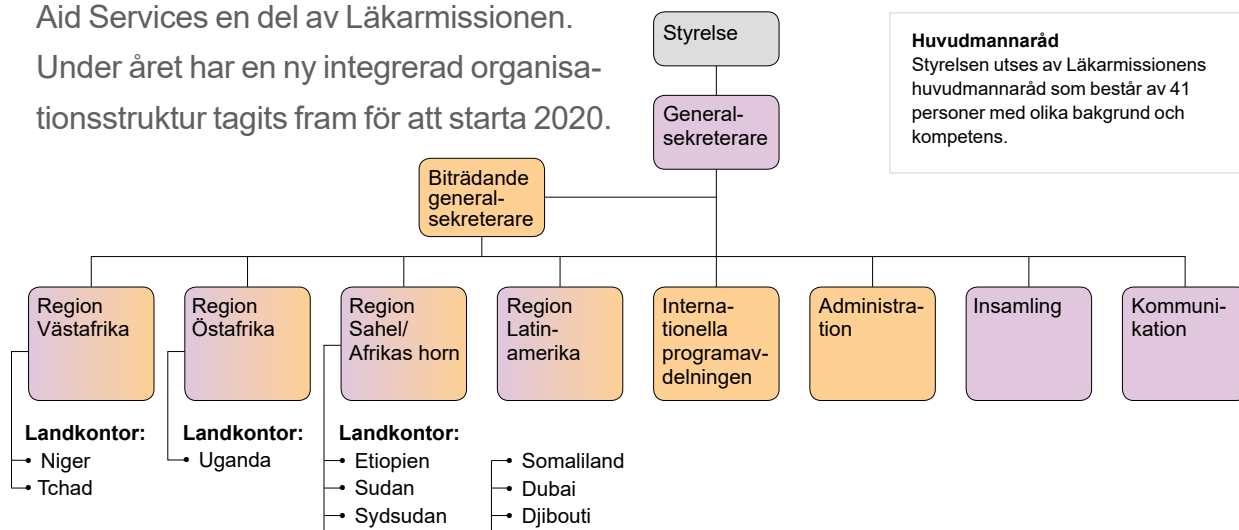

FOTO: TORLEIF SVENSSON

Läkarmissionens generalsekreterare Lars Arrhenius på besök i Niger. Här tillsammans med Massing Zadang.

Ny organisation

DEN 1 JANUARI 2019 blev International Aid Services en del av Läkarmissionen. Under året har en ny integrerad organisationsstruktur tagits fram för att starta 2020.

Huvudmannaråd
Styrelsen utses av Läkarmissionens huvudmannaråd som består av 41 personer med olika bakgrund och kompetens.

Vid en katastrof är vårt uppdrag att hjälpa

INGENSTANS ÄR VÄL BEHOVET av bistånd så akut som i en katastrofsituation där människors liv på olika sätt är i fara. Oavsett om det gäller väpnade konflikter, naturkatastrofer eller dödliga epidemier så har Läkarmissionen ett uppdrag att bistå de drabbade. Men när den akuta faran är över krävs långsiktiga utvecklingsinsatser för att rusta människor att bättre klara kommande katastrofer. Med andra ord att skapa ett resilient samhälle.

När omfattningen av kriser och katastrofer ökar blir det allt viktigare att arbeta med orsakerna bakom utsatthet tillsammans med de akuta insatserna. Läkarmissionen arbetar med både humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd och har genom vår närvaro i kris- och katastrofsituationer en hög beredskap för att bygga utvecklingsinsatser som inkluderar arbete för att stärka motståndskraften (resiliens) mot framtida förändringar och kriser. Vi kan också genom vårt nära och långsiktiga samarbete med partnerorganisationer snabbt agera vid kris och katastrof.

Det coronapandemin har lärt världen om vad ett dödligt virus kan innebära, har man länge vetat i DR Kongo. 2018 upplevde de både hopp och förtvivlan när det på kort tid deklarerades att ebolautbrottet i västra delen av landet var över, bara för att en månad senare bryta ut i den östra delen. Det var den absolut värsta tänkbara geografiska platsen för utbrottet eftersom området är hårt drabbat av väpnade konflikter med stora folkomflyttningar av människor som flyr undan massakrer. Hjälparbetare slet för att försöka hålla epidemin under kontroll men den stora rörligheten utgjorde ett stort hot och närheten till både Uganda och Rwanda skapade stor oro i grannländerna.

I juli 2019 utlyste världshälsoorganisationen WHO ett internationellt nödläge. Då hade nära 1 700 människor dött i det som då klassats som det näst största utbrottet av ebola någonsin.

Mitt i detta kaotiska läge i staden Beni, epicentrum för utbrottet, fanns Läkarmissionens mångåriga partner i humanitärt arbete på plats. CEPAC-teamet har under många år arbetat för den etniska minoriteten mbutis rättigheter men i de alltmer återkommande våldsattackerna på civilbefolkningen har de blivit en av Läkarmissionens viktigaste humanitära aktörer. Idag finns de med i alla de

övergripande humanitära nätverk som regelbundet möts för att koordinera hjälpinsatser för befolkningen.

Eftersom dödligheten är så hög i ebola är det av yttersta vikt att satsa på preventiva insatser och förhindra smittspridning. Men det visade sig att inte bara rörligheten av folk utgjorde ett stort problem, utan också misstänksamheten mot hjälparbetarna. Rykten florerade att ebola inte är ett virus utan har skapats i ett laboratorium för att utrota vissa människor och att viruset spreds via vårdinrättningar. Misstron bland befolkningen var så stor att hjälparbetare till och med dödades under sitt uppdrag.

Information, trovärdighet och tillit var nyckelord i att lyckas. Genom CEPAC:s mångåriga arbete inom både utvecklings- och katastrofbistånd fanns ett förtroende grundlagt hos lokalbefolkningen – ett bra utgångsläge för den insats de genomförde. När läget förvärrades stod Läkarmissionen i nära kontakt med dem för att stötta i kampen mot epidemin. De större sjukhusen i östra Kongo planerade för ökad krisberedskap men eftersom de sjuka måste isoleras upprättades separata enheter där sjukvårdsarbetare kunde fokusera enbart på ebola-patienter.

Ebolan upptäcktes 1976 i Kongo. Första utbrottet var nära floden Ebola, som fick ge sitt namn till viruset. Utbrottet senast var det tionde i landet och risken att det kommer tillbaka är något som måste tas på allvar. Här har organisationer med stark lokal förankring en stor fördel. Genom att redan ha funnits på plats när katastrofen sker och inte heller lämna när den avklingat, ökar förtroendet och möjligheterna att påverka och nå fram till människor med korrekt information. Det arbetet är oerhört viktigt. Återkommer ebola är nu samhället mer resilient. Befolkning och samhällsaktörer vet hur de ska agera för att hindra spridning. Det finns hopp om att nästa katastrof inte får lika allvarliga konsekvenser.

FOTO: NICLAS HAMMARSTRÖM

Ebolautbrott är ett återkommande gissel för befolkningen i vissa delar av Afrika. Läkarmissionen gav stöd vid utbrottet 2014 i Liberia. Under året har vi engagerat oss i en liknande insats i DR Kongo.

FOTO: NICLAS HAMMARSTRÖM

Att vara beredd på att fly för att man inte är trygg i sitt eget hem, är en erfarenhet som delas av många människor i de länder där Läkarmissionen jobbar.

”Vi är hela tiden utsatta för våldet”

NÉHÉMIE BOR TILLSAMMANS MED SIN FAMILJ i Beni i DR Kongo, en mycket orolig plats med återkommande gerillaattacker mot civilbefolkningen. Han leder arbetet för att hjälpa den mycket utsatta ursprungsbefolkningen. ”Vi som kan måste ändå hjälpa dem som är ännu värre utsatta, det är vårt ansvar”, säger han.

Néhémie Ndambara, ledare för Läkarmissionens projekt för ursprungsbefolkningen mbuti (pygméer) samt humanitära insatser för lokalbefolkningen i området, berättar:

”Jag bor sedan många år tillbaka här i Beni tillsammans med min fru och våra fem barn. Stan ligger i provinsen Nord-Kivu, nära gränsen till Uganda och är ett nav för mycket av handeln i regionen. Jag ser hela tiden människor som kommer och går och det är mycket rörelse mellan grannländerna här.

Ebola-epidemin som nu slog till här var verkligen ingenting vi behövde ovanpå allt annat. Vi som bor i den här delen av Kongo lever hela tiden lite på helspänn. Landet är egentligen väldigt rikt med värdefulla mineraler och bördigt, men tyvärr har det nästan blivit vår förbannelse och istället för att leva gott befinner vi oss nu i en mycket osäker säkerhetssituation. Ugandiska rebeller har härjat länge i det här området och nu deltar även rwandiska rebeller och kongoleser i attackerna. Unga, arbetslösa och fattiga lockas in i det med hjälp av mat, droger och vapen och hjärntvättas att delta i dödandet, och när man väl lurats in i det finns sällan någon väg tillbaka. Vi är hela tiden utsatta för våldet och man slappnar aldrig av. Vi är 17 personer i mitt team och alla bor här med sina familjer och barn. Precis varje natt mördas någon i Beni och varje kväll tänker man att ”ikväll är det kanske min tur”. Ingen går helt säker. Människor kidnappas och hålls som slavar åt rebellerna och den som vägrar dödas.

Och precis som för så många andra, så har våldet varit påtagligt och kommit väldigt nära mig personligen. Jag upplevde det första gången 1996 när det sjukhus jag arbetade på attackerades och både patienter och personal mördades. Två år senare mördades min far. Under de här 20 åren har våldet fortsatt, det kommer och går och man vet aldrig när eller var det ska slå till nästa gång.

När ebolan bröt ut här var vi tvungna att agera snabbt.

FOTO: HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

Projektledare Néhémie Ndambara. ■

Bara det vanliga dagliga livet här med kampen för överlevnad och andra vanliga sjukdomar som skördar liv – där symptomen också ibland kan likna ebola – försvårade arbetet. Men vi insåg att det framför allt var oerhört viktigt att mycket snabbt sprida korrekt information till befolkningen och försöka mota alla rykten och ”fake news” som började florera. Men det var inte helt lätt. Eftersom det redan ”normala” läget här är så onormalt och man alltid lever på sin vakt så är ju misstro och misstänksamhet tyvärr ofta redan rotat. När man sedan ständigt tvingas på flykt blir skolgången lidande och människor med låg utbildning är också lättare att lura och slå i konspirationslögner om ebola.

Det alldeles oerhört sorgliga är att Kongos rikedom är orsaken till vårt lidande. I botten av alla konflikter ligger ju hela tiden kriget om mineralerna som alla vill åt. Allt det här är mycket tungt men vi som kan måste ändå hjälpa dem som är ännu värre utsatta, det är vårt ansvar.”

FOTO: HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

Fattigdomen har minskat för mbutifolket i Beni,
tack vare Läkarmissionens givare.

Oroligheterna hotade mbutifolkets framtid

I DR KONGO LEVER FLER ÄN 200

olika etniska folkgrupper. Mbuti, som levte i provinsen Ituris regnskog i flera tusen år, är kanske den allra äldsta folkgruppen. På grund av stridigheterna och skövling av regnskogen har deras naturliga livsmiljö på kort tid drastiskt förändrats.

Det går inte längre att leva som tidigare generationer gjort och steget från ett nomadliv till ett bofast liv innebär en stor förändring. Mbutifolket är nu tvungna att snabbt lära sig om både jordbruk och boskapsskötsel för att överleva. Situationen underlättas inte av landkonflikter och den utbredda synen på mbuti som ett underlägset folkslag.

I samband med de massaker på civilbefolkningen som pågått har mbutifolket blivit extra illa behandlat. De har utsatts för förföljelse, jagats och till och med blivit dödade i tron att kunna ge magiska krafter åt rebeller.

När Läkarmissionen började arbeta för att stärka mbutis rättigheter var de mycket diskriminerade av den dominerande bantubefolkningen i regionen och sågs av många som något slags halvdjur från jungeln. Den känsla av sorg och kränkning medlemmar av folkgruppen uttryckte till projektets anställda var tung att bära. Att inte betraktas som fullvärdig människa är en av de grövsta kränkningar en individ kan utstå.

Sedan arbetet startade för drygt tio år sedan har målet varit att återupprätta och säkerställa mbutifolkets mänskliga rättigheter. Fokus ligger på flera olika områden där både utbildning, hälsa, mat och juridiskt stöd ingår. Arbetet bedrivs i de båda provinserna Nord-Kivu och Ituri där sammandrabbningar mellan landets militär tillsammans med FN:s fredsbevarande styrka och olika rebellgrupper gör situationen mycket instabil. Det kräver både stort mod och tålamod att fortsätta arbeta under så svåra omständigheter. Men det har givit resultat. Fattigdomen har minskat, idag får barnen gå i skolan, de får tillgång till sjukvård som tidigare var helt stängd för dem, de får utbildning i jordbruksskötsel och de får även juridiskt stöd för att kunna driva sina rättigheter framåt.

LÄKARMISSIONENS HUMANITÄRA INSATSER 2019

DR Kongo:

- Insatser mot ebola.
- Nödhelp till internflyktingar i provinsen Nord-Kivu.

Etiopien:

- Vatten, sanitet och hygieninsatser efter torka i Dhas.

Jemen:

- Matutdelning.

Moçambique:

- Insatser efter cyklonen Idai.

Niger:

- Vatten, sanitet och hygieninsatser samt distribution av mat i Tillabériregionen samt i Bolangou-Yaskou Camp och Gorodi i Diffa.

Sudan:

- Vatten, sanitet och hygieninsatser.

Sydsudan:

- Vatten, sanitet och hygieninsatser samt nödhjälper till människor drabbade av svält.

Tchad:

- Vattenprojekt i östra Tchad: Iriba, Wadi Fira och Guera (Jurjur Al Ahmar).

Uganda:

- Stöd till flyktingar från Sydsudan i Rhino Camp.
- Stöd till flyktingar från DR Kongo i Kyangwali Camp.

LÄKARMISSIONENS UTVECKLINGSPROJEKT 2019

Afghanistan:

- Ögonsjukhus i Kandahar.
- Mödra- och spädbarnshälsovård.
- Självhjälpsgrupper för kvinnor.

Argentina:

- Transithem för utsatta barn.

Bangladesh:

- Självhjälpsgrupper och jordbruksutveckling.
- Byutvecklingsprojekt.
- Gatubarnsprojekt.
- Utbildning av hälsovårdsarbetare.

Brasilien:

- Integrerad vuxenutbildning*.
- Praktisk yrkesutbildning för unga.

Burkina Faso:

- Smådjursprojekt.

Burundi:

- Spargrupper och föräldrautbildning.

DR Kongo:

- Stöd till hälsokliniker.
- Förskoleverksamhet för barn till våldtagna mödrar.
- Panzsjukhuset.
- Kyesherosjukhuset.
- Rättighetsarbete bland ursprungsbefolkning.
- Utbildning för kvinnor.

El Salvador:

- Integrerad vuxenutbildning*.

Etiopien:

- Förebyggande arbete mot barnarbete.
- Utbildningsinsatser för utsatta barn.

- Byutveckling och trädplantering.
- Specialpedagogisk utbildning för funktionsnedsatta barn.

Guatemala:

- Social audit/tillvaratagande av rättigheter.

- Integrerad vuxenutbildning*.

Honduras:

- *Integrerad vuxenutbildning.

Indien:

- Självhjälpsgrupper och kvinnligt företagande.
- Mödra- och spädbarnshälsovård.
- Utvecklingsarbete i slumområden.
- Skola för barn i utsatta områden.

Kenya:

- Arbete mot könsstympning.
- Alfabetisering och entreprenörskap.
- Resiliensarbete och förbättrad självförsörjning.

Mexiko:

- Integrerad vuxenutbildning*.

Moldavien:

- Preventionsprogram.

Moçambique:

- Alfabetisering och spargrupper.

Nepal:

- Utbildning och självförsörjning bland utsatta kvinnor.
- Rehabilitering av leprasjuka.

Nicaragua:

- Integrerad vuxenutbildning*.

Niger:

- Vatten, sanitet, alfabetisering och resiliens.

Panama:

- Integrerad vuxenutbildning*.

Paraguay:

- Integrerad vuxenutbildning*.

Rumänien:

- Gatubarnsverksamhet.
- Arbete för minoritetsbefolkning.

Somaliland:

- Specialpedagogisk utbildning för funktionsnedsatta barn.

Sydafrika:

- Give a Child a Family (arbete för barnrätt, föräldralösa barn, fosterfamiljsrekrytering).

Sydsudan:

- Alfabetisering och självförsörjning.

Tanzania:

- Specialpedagogisk utbildning för funktionsnedsatta barn.

Tchad:

- Vatten, sanitet och resiliens.

Thailand:

- Rehabilitering av pojkar i sexindustrin.

Uganda:

- Självförsörjningsprojekt.
- Gatubarnsarbete.
- Rehabilitering av utsatta kvinnor.
- Självförsörjning och landsbygdsutveckling.

Ukraina:

- Dagcenter för utsatta barn.
- Transithem för föräldralösa barn.

* Integrerad vuxenutbildning består av flera områden, t.ex. alfabetisering och självförsörjning såsom spargrupper och mikrolån.

Mål och uppföljning

NYA UTMANINGAR KRÄVER nya lösningar. Detta gäller globalt men också på det organisatoriska planet. Läkarmissionen och IAS sammangående innebär en revision av tidigare målsättningar och arbetsmetoder. Under 2019 har mycket arbete lagts ner på att ta fram en ny gemensam vision, mission och strategi för den nya organisationen.

Agenda 2030, de Globala målen för hållbar utveckling är ett viktigt dokument för alla biståndsorganisationer. På övergripande nivå förhåller vi oss till många av de 17 Globala målen men har fokus på mål 1, 3, 4 och 6. Där bryter vi ner målen på organisationsnivå för att tydliggöra uppdraget för Läkarmissionen.

I det praktiska arbetet kommer Läkarmissionen att arbeta på tre nivåer: individ, omgivning och samhälle. De basala

behoven av rent vatten, hygien och näring är avgörande för att individen ska kunna tillgodogöra sig utbildning, klara sin försörjning och förstå sitt uppdrag i ett demokratiskt samhälle där människor är medvetna och aktiva samhällsmedborgare.

Vi ser ett behov av att modifiera tidigare inriktning, organisationsstruktur och arbetsupplägg. Vi behöver identifiera faktorer som hindrar utveckling och forma våra insatser till att bättre möta nya utmaningar.

Som ett exempel står världens uppvaknande inför det förändrade klimatet. Detta kommer sannolikt att leda till nytänk både inom utvecklingsarbete och humanitära insatser. För Läkarmissionen betyder det att våra insatser ska genomsyras av ett miljö- och klimatperspektiv. Vi behöver också stärka människors förmåga att hantera stora katastrofer och förändringar, bättre och snabbare kunna återhämta sig och skapa nya strukturer för det fortsatta livet. Det har inte minst coronakrisen aktualiserat på ett väldigt påtagligt sätt.

Indikatorer kommer att arbetas fram för de respektive områden som Läkarmissionen nu valt att prioritera.

Läkarmissionen prioriterar arbetet med mål 1, 3, 4 och 6. ■

VATTEN, SANITET OCH HYGIEN

ANTAL BORRADE BRUNNAR

Land	Antal borrade brunnshål	Antal människor som får rent vatten
Tchad	22	8 500
Etiopien	18	14 800
Niger	18	7 300
Sudan	38	62 500
Sydsudan	36	26 800
Totalt	132	119 900

169 554

Under 2019 nådde vi 169 554 personer i Sudan med våra vatten-, utbildnings- och sanitetsinsatser. 81 896 var män, och 87 658 kvinnor.

Insatserna fördelas över fyra regioner (Red Sea, West Darfur, South Darfur och South Kordufan).

UTBILDNING

*I övrigt ingår yrkesutbildning, social audit, ekonomi/mikrokrediter och transithem för utsatta barn

TOTALT ANTAL DELTAGARE I PROJEKT I LATINAMERIKA

Grundläggande

utbildning: 4 197 deltagare
Alfabetisering: 10 898 deltagare
Förskola: 6 853 deltagare
Medborgarrätt: 12 418 deltagare
Spargrupper: 2 967 deltagare
Övrigt:* 13 717 deltagare
Totalt: 51 050 deltagare

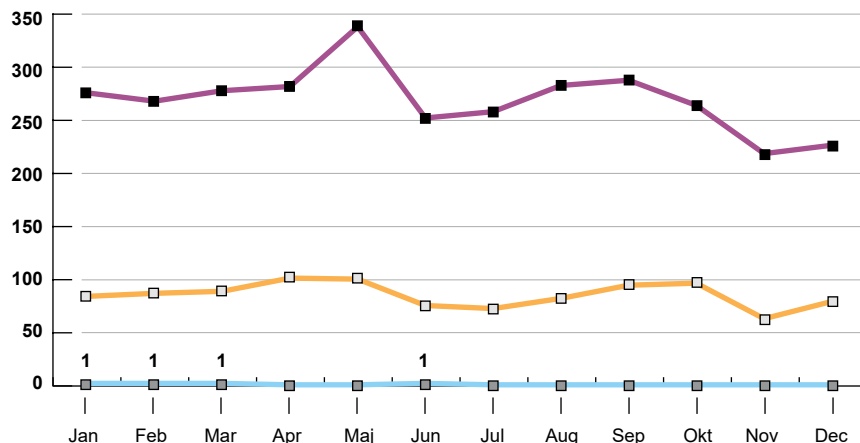
LÄNDER	MÄN/POJKAR	KVINNOR/FLICKOR
ARGENTINA	10	15
NICARAGUA	2 495	2 658
HONDURAS	2 252	2 592
GUATEMALA	809	1 756
EL SALVADOR	1 092	1 223

LÄNDER	MÄN/POJKAR	KVINNOR/FLICKOR
PANAMA	3 662	5 971
BRASIL IEN	3 290	3 622
MEXIKO	797	3 368
PARAGUAY	9 105	6 333
TOTALT	23 512	27 538

HÄLSA

PANZISJUKHUSET I BUKAVU I DR KONGO

Förlossningsavdelningen 2019

Totalt antal förlossningar = 3 220 stycken

Kjesarsnitt = 1 025

Mödradödlighet = 4 stycken

Att mödrar dör beror oftast på att de kommit till sjukhuset för sent.

FOTO: HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

Skillnaden blir enorm för människor som tidigare gått flera timmar varje dag till närmaste vattenkälla, vars vatten oftast inte är hälsosamt att dricka.

Målet är en hållbar vattenförsörjning

VÅRA HUMANITÄRA INSATSER

fokuserar ofta på livsviktig vattenförsörjning, vattenrening och hygien (WASH) där vi arbetar efter Integrated Water Resource Management (IWRM)-strategin.

Att följa IWRM innebär bland annat hänsyn tas till allas (inte minst marginaliserade och fattiga grupper) rätt till tillräcklig mängd vatten av tillräcklig kvalitet. Med de resurser som finns gäller att få bästa möjliga nytta för

FOTO: ERIKA STENLUND

Att borra en brunn kostar 75 000 kronor och gör en livsviktig skillnad för människor som lever i utsatthet.

så många som möjligt. Samtidigt prioriteras ekologisk hållbarhet och skyddande av ekosystem.

Så i vårt arbete frågar vi: "Hur kan samhället utnyttja sina vattenresurser mest hållbart?" Framgångsrikt och hållbart arbete innebär också att vi kontinuerligt försöker koppla aktiviteter till de nationella policyerna och standarderna där vi arbetar.

MILJÖHÄNSYN

Vatten är en begränsad resurs som är nödvändig för livet och det ekologiska systemet. Klimatförändringarna har en betydande inverkan på vattenresurserna, och även om vi försöker nå så många människor som möjligt med rent vatten, är vi också noga med att se till att tekniken och metoderna som används för att utvinna vattnet inte är skadliga för miljön. Vi använder solenergiteknologi för installation och drift av vattenpumpningssystemen.

HÅLLBARHET I VÅRT ARBETE

Vi involverar hela samhällen i vårt arbete, via förvaltningskommittéer och lokala styrsystem. Fokus i våra humanitära WASH-insatser är miljömedvetenhet och bevarandemetoder. Vi säkerställer att miljön inte skadas av våra borraktiviteter och vi uppmuntrar till att använda avrinningsvattnet för att plantera träd runt vattenkällorna. Det bidrar också till att fylla på de underjordiska vattensystemen.

PEEPOO

Peepoo är en nedbrytningsbar toalett som används i ett sextiotal skolor i Kibera-slummen i Nairobi, Kenya. Tack vare Peepoo kan skolbarnen nu gå på toaletten under dagtid och behöver inte gå hem för att uträtta sina behov. Det tar cirka åtta veckor för de förbrukade Peepoo-påsarna att brytas ned till gödsel. Gödslet används sedan på kaffeodlingar i norra Kenya.

SOLVATTEN

Under året har Läkarmissionen distribuerat Solvatten till IAS Kenya och deras arbete i norra Kenya. Solvatten är en bärbar vattenrenare som med hjälp av solljus renar och värmer vatten till så hög temperatur att bakterier dör och vattnet blir drickbart. Tack vare Solvatten minskar användningen av ved vid exempelvis matlagning.

Läkarmissionen på plats i världen

LÄKARMISSIONEN JOBBAR NÄRA alla samarbetspartner, men i vissa länder finns egna landkontor. I dessa länder görs stora insatser, framför allt när det kommer till att ge människor rent vatten. Ett annat viktigt område är att ge möjligheter för barn med funktionsnedsättning att få gå i skola.

FOTO: HAKAN FLANK

ETIOPIEN

Etiopien är ett utpräglat jordbruksland med mer än 105 miljoner invånare. Till skillnad från de flesta andra delar av den afrikanska kontinenten koloniserades aldrig området. Trots viss ekonomisk tillväxt är Etiopien fortfarande ett av världens fattigaste länder. I Etiopien arbetar Läkarmissionen bland annat med utsatta barn som lever i slavliknande förhållanden, att stärka kvinnors möjlighet till försörjning, med trädplantering och med att förse människor med rent vatten. Insatserna finansieras både via insamlade medel och via institutionella finansiärer.

NIGER

Niger består till stor del av öken och halvöken och är ungefär tre gånger så stort som Sverige. Befolkningen uppgår till cirka 24 miljoner men då Niger har den snabbaste befolkningsökningen i världen beräknas befolkningen öka till 63 miljoner år 2050. Det innebär stora utmaningar för ett land med begränsade odlingsmöjligheter och med ständiga hot från extremistiska islamistiska

grupper. I denna utmanande situation arbetar Läkarmissionen genom sitt lokalkontor för att mobilisera folket i byarna. Tillsammans arbetar vi för bättre hygien och för att minska risken för sjukdomar. Genom utbildning och utrustning kan lokalborna själva till stor del underhålla de borrhål Läkarmissionen har borrar och de vattenanläggningar som byggts, så att de ska fungera länge. Genom dessa insatser räddar vi tillsammans liv! Insatserna finansieras främst via institutionella givare.

SOMALILAND (Somalia)

Somaliland utropade sig som självständig stat 1991 men är inte internationellt erkänd som sådan utan ses fortfarande som en del av Somalia. Somaliland är en förhållandevis fredlig och stabil del i ett annars oroligt område. Trots satsningar på skolan är barn och unga med funktionshinder ofta uteslagna från utbildning vilket Läkarmissionen arbetar för att ändra på. Insatserna för att barn med funktionsnedsättning ska få möjlighet till utbildning omfattar bland annat metodik och pedagogik. Denna ”inclusive education” genomförs framgångsrikt av flera av våra landkontor.

SUDAN

Sudan har varit drabbat av inbördeskrig sedan självständigheten på femtiotalet. Fortfarande pågår konflikter och sammandrabbningar mellan olika befolkningsgrupper i landet. I Sudan bedriver Läkarmissionen ett mycket omfattande arbete. Under 2019 omsatte Läkarmissionen cirka 28 miljoner kronor i insatser för att bidra till att människor får rent vatten och till att barn och unga med funktionshinder får samma möjlighet till skolundervisning som andra barn. I alla projekt i de olika länderna är trygghet och säkerhet viktiga aspekter i verksamheten. Insatserna finansieras av institutionella finansiärer, t.ex. Unicef, DFID och Sida/SMR.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

FOTO: TORLEIF SVENSSON

Niger. Behovet av vatten blir extremt tydligt i ett land som Niger där en stor del består av öken och halvöken. ■

SYDSUDAN

Sydsudan blev en självständig stat 2011. Sydsudan är drabbat av konflikter mellan befolkningsgrupper och är ett land i total avsaknad av infrastruktur och befolkningen lever under mycket svåra förhållanden. Man räknar med att mindre än hälften av befolkningen har tillgång till säkert dricksvatten. Läkarmissionen arbetar för att i samverkan med lokalbefolkning och myndigheter säkra tillgång till rent vatten.

TCHAD

I Tchad, ett land i Centralafrika med ökenklimat, lever människor under ett ständigt tryck från väpnade upprorsrörelser. Även om landet har rikedomar i form av olja och mineraler är fattigdomen utbredd. Enligt World Food

Programme är Tchad ett av de tre värst utsatta länderna i världen vad gäller hunger. Man räknar med att två tredjedelar av befolkningen lider av allvarlig hunger. Mitt i nöden finns Läkarmissionens landkontor som genom sin verksamhet förser människor med rent vatten och viss utbildning. Insatserna finansieras dels genom institutionella finansiärer men också genom insamlingar och enskilda gåvor.

UGANDA

Uganda som är beläget på Ekvatorn i Östafrika har en befolkning på 42 miljoner invånare. Levnadsstandarden i landet har stegvis ökat. Dock leds landet av en regim som har blivit alltmer auktoritär. Uganda gränsar till Sydsudan i norr och har tagit emot ett stort antal flyktingar därifrån. Läkarmissionen har under året arbetat med insatser i flyktinglägren i norra Uganda. Arbetet har huvudsakligen varit inriktat på vatten, sanitet och hygien. I Kampala, Ugandas huvudstad finns, enligt myndigheternas beräkningar, cirka 10 000 barn som lever på gatan. Läkarmissionen stöder RETRAK som utifrån ett barnrättsperspektiv arbetar för att rehabilitera hemlösa barn och återintegrera dem i familje- och samhällsliv. Insatserna finansieras främst genom insamlade medel och genom Sidamedel.

Läkarmissionen har också två mindre landkontor i Dubai (Förenade Arabemiraten) och Djibouti.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

FOTO: TORLEIF SVENSSON

Bangladesh. Att det är viktigt att tvätta händerna får barnen lära sig överallt där Läkarmissionen arbetar. ■

REGION AFRIKA

Läkarmissionen arbetar också med lokala partnerorganisationer i länder där vi inte har egna landkontor. Det gäller t.ex. Sydafrika där vi samarbetar med Give a Child a Family. Även i Burundi, Kenya och Moçambique samarbetar vi med partnerorganisationer. Med regionkontor för Västafrika, Östafrika och Afrikas horn/Sahel (länder söder om Sahara) kommer Läkarmissionen komma närmare de olika insatserna i områdena.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

REGION ASIEN

I region Asien har arbetet samordnats via vårt regionala resurscenter i Chiang Mai, Thailand. Insatser i samarbete med lokala samarbetspartners har genomförts i Afghanistan, Bangladesh, Indien, Nepal och Thailand och har omfattat allt från hälsovård, jordbruksutveckling, byutveckling med fokus på utbildning och rehabilitering av gatubarn. I Nepal har Läkarmissionen gett stöd till ett projekt i de allra fattigaste delarna av landet. Insatsen bedrivs med ett brett fokus på åtgärder för ekonomisk utveckling såsom förbättrade jordbruksmetoder, kunskap om företagande och uppstart av spargrupper. Ett mål var att det skulle finnas 10 jordbruksbaserade företag i området. Målet uppfylldes med råge och 30 kvinnor har startat verksamhet med försäljning av jordbruksbaserade pro-

dukter. Förutom arbetet i Afghanistan fasas nu projekten i Asien ut och kommer att handläggas från Läkarmissionens huvudkontor.

REGION EUROPA

Sedan länge stödjer Läkarmissionen insatser för människor som lever i stor utsatthet i Rumänien, Ukraina och Moldavien. Arbetet är till största delen inriktat mot barn, ofta utan föräldrar eller i dysfunktionella familjer. Organisationen Life & Light i Bukarest är vår huvudsakliga partner i Östeuropa och utöver insatserna för utsatta barn och deras familjer arbetar de sedan några år tillbaka även med samhällen med romsk befolkning, där en viktig del är att motivera och möjliggöra barnens skolgång.

REGION LATINAMERIKA

Läkarmissionen arbetar i ett tiotal länder i Latinamerika. Insatserna sker uteslutande i samverkan med lokala partnerorganisationer. Verksamheten leds från vårt regionkontor i Miami och är i huvudsak inriktat på utbildning, framför allt alfabetisering och annan vuxenutbildning. Arbetet genomsyras av ett fokus på mänskliga rättigheter där särskilt kvinnor lär om sina rättigheter och hur de kan göra sin röst hörd för att myndigheter ska tillvarata deras intressen. Insatserna som i huvudsak finansieras via insamlade medel bidrar till en stor förändring där många får möjlighet att bli aktiva samhällsaktörer. I regionen genomförs också projekt med fokus på kvinnors försörjningsmöjligheter.

I delstaterna Oaxaca, Chiapas och Guerrero i Mexiko är fattigdomen utbredd och läs- och skrivkunnigheten låg. Under 2019 har Läkarmissionen bidragit till att 4 000 personer ur ursprungsbefolkningen; zapotecos, mixtecos och chatinos har fått utbildning. Dels har de lärt sig läsa och skriva dels har de lärt sig om vad mänskliga rättigheter är och vad det innebär för dem själva, t ex rätt till id-handlingar, rätt att rösta och rätt till hälsovård och utbildning.

FOTO: OSCAR SALÉN

Ukraina. I Ukraina stöder Läkarmissionen insatser för barn som lever i utsatthet. ■

Vattnet har fått Tchad att grönska

I TCHAD FÅR INVÅNARE och flyktingar tillgång till rent vatten som förbättrar både deras försörjningsmöjligheter och hälsa. Genom projektet bygger samhällen upp sin motståndskraft för eventuellt kommande politiska eller klimatrelaterade katastrofer.

Under mer än två decennier har Dar Sila-regionen i östra Tchad tagit emot flyktingar från Sudan och Centralafrikanska republiken. Den stora folkökningen har tårt hårt på en redan svag infrastruktur och ekonomi och området Ade som gränsar mot Sudan har blivit särskilt utsatt. Den tidigare krisen i Darfur i Sudan har under senare år stabiliserats något och är inte längre klassad som akut ur humanitär hänseende. Området befinner sig nu i ett slags återhämtningsskede men befolkningen är fortfarande mycket sårbar och behöver nu verktyg för att ställa om till ett motståndskraftigt liv efter katastrofen, som också tar med i

FOTO: TORLEIF SVENSSON

En borrhåll ger ungefär 500 personer rent vatten varje dag.

beräkningen hur man ska kunna förebygga en ny katastrof. Invånarna behöver rusta sig för ett förändrat klimat, att klara torka och undvika svält även under eventuella nya flyktingströmmar. De behöver ny kunskap om nutrition, hälsa och inkomstgenererande aktiviteter. Och framför allt behöver både människor och djur tillgång till rent vatten.

Läkarmissionens IAS-kontor startade verksamheten i Tchad redan år 2009 och har det senaste decenniet utvecklat sitt arbete inom flera olika områden. Tyngdpunkten ligger fortfarande inom WASH (vatten, sanitet och hygien) med brunnsborring och vattenförsörjning som grund men på senare år har även fler komponenter lyckosamt tillfogats arbetet. Idag ingår exempelvis både självhjälpsgrupper, odlingskooperativ och kontinuerlig utbildning och kompetensstärkande av lokala organisationer i det civila samhället.

Människor spenderar inte sällan fyra till sex timmar per dag för att hämta vatten, som alltför ofta är smutsigt och ger upphov till sjukdomar. Både dysenteri, kolera och hepatit är vanligt förekommande och dödligheten är hög, speciellt bland barn och gamla. Läkare finns det knappt tillgång till men är även oftast för dyrt för den vanlige bybon. När torka dessutom slår till och skördarna uteblir drabbas de fattiga hårt och deras möjligheter att överleva reduceras kraftigt.

I Dar Sila-regionen lever nästan en halv miljon människor. Bara knappt 35 procent har tillgång till rent vatten. Utmaningarna är stora och år 2014 ingick IAS och UNICEF ett treårigt samarbete för att borra 30 brunnar. Detta projekt följs nu upp i ett nytt projekt där ytterligare tio borrhåll med pump kommer att borraras och sanddammar att konstrueras. Projektet har två huvudsakliga målsättningar, dels att förbättra hälsan i byarna och dels att förbättra de ekonomiska försörjningsmöjligheterna för befolkningen där. Totalt beräknas ytterligare 10 000 personer få tillgång till rent vatten genom dessa borrhåll. Genom att konstruera sanddammar längs tillfälliga floder som bildas under regntider går det också att klara bevattningsmöjligheterna för odlingar på ett långt mer effektivt sätt. Allt som allt beräknas åtta dammar generera hushållsvatten till totalt 16 000 personer och möjliggöra bevattning av trädgårdsodlingar. Byborna utbildas också i nya odlingstekniker, får lära sig om nya grödor, hälsa, hygien och nutrition och får även ekonomisk basutbildning i småföretagande.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

När byn får en brunn, kan flickor som ofta ansvarar för att hämta vattnet, börja skolan igen.

Hjälpinsats för flyktingar i Uganda

Läkarmissonen driver tillsammans med vårt landkontor i Kampala ett utbildningsprojekt i flyktinglägret Kyangwali i västra Uganda. Hit har tusentals människor flytt från striderna i DR Kongo. Kyangwali har tagit emot uppemot hundratusen nya flyktingar på drygt ett år.

Majoriteten av flyktingarna är kvinnor såsom ensamstående mödrar, ensamkommande barn och fosterföräldrar (vuxna som tagit sig an ensamma barn som förlorat alla sina anhöriga). De flyr från gerillaattacker i Kongo, utan att få med sig varken pengar eller personliga tillhörigheter. Detta gör att de lider akut brist på mat, vatten, mediciner, kläder och tak över huvudet. Många är traumatiserade och majoriteten av de ungdomar som har kommit har ingen sysselsättning vilket ökar risken för att de ska hamna i alkohol- och drogmissbruk, prostitution och kriminalitet. Frustrationen över att inte kunna försörja sig själva och sina anhöriga gör att många planerar att återvända till det farliga och riskfyllda livet i Kongo.

Flyktingarna som kommer till Kyangwali får en liten bit

land att bruka och det fortsatt massiva flyktinginflödet utövar stora påfrestningar på miljön. Träd huggs ner för att användas som byggnadsmaterial eller ved och naturlig vegetationstäckning förstörs när nya byar etableras.

Läkarmissionens projekt i Kyangwali handlar om att stärka invånarna, så att de får ökat självförtroende och stöd att starta egna verksamheter. Utbildningen syftar också till att öka förståelsen för miljöns betydelse, både idag och i framtiden.

Ungdomar väljs ut och fungerar som ambassadörer. De informerar om hygien och sanitetsmetoder, faror av alkohol och drogmissbruk och risker för hiv och aids.

Målet med projektet är att 1 000 män, kvinnor och ungdomar ska utbildas för att kunna starta inkomstbringande verksamheter.

12 000 personer får också lära om vikten av att skydda miljön, och får tillgång till energieffektiva kaminer och fruktträd att plantera.

FOTO: CAROLINE WESSLÉN

Utdelning av mat i Kyangwalis mottagningscenter dit flyktingarna anländer innan de slussas vidare till sina landområden.

FOTO: HAKAN FLANK

För sex år sedan startade utbildningen för funktionsnedsatta barn i Hawassa i Etiopien. Barn som tidigare gömts hemma för att slippa glåpord och förakt, får i dag gå i skolan.

Anpassad skolgång ger utbildning åt alla

staden Hawassa i södra Etiopien driver Läkarmissionen via vårt etiopiska IAS-kontor sedan sex år tillbaka ett projekt för inkluderande utbildning. Barn med olika funktionsnedsättning erbjuds en anpassad skolgång som i många fall leder till att de så småningom kan flyttas över till vanliga skolor.

Dessa barn med fysiska eller psykiska utmaningar var tidigare mer eller mindre instängda i sina hem, eftersom de ansågs för aggressiva eller besvärliga för sin omgivning. Grannarnas öppna fördomar gjorde också att föräldrarna ofta skämdes över att ha ett barn med funktionsnedsättning. Idag är situationen helt förändrad, såväl för barnen som deras föräldrar! Detta tack vare de två center, i olika delar av Hawassa, där dessa barn nu får möjlighet till specialanpassad utbildning. Jämfört med en vanlig skola har de gott om lärare, ofta med specialkompetenser, som innebär att de kan ge barnen individuell träning.

De två centren ligger i direkt anslutning till vanliga låg- och mellanstadieskolor vilket har haft stor betydelse för möjligheten att integrera några av barnen i vanliga klasser.

Lärarna i den vanliga skolan har direkt kontakt med centrets personal och centret kan ställa upp med individuellt stöd till de elever som placeras i klasserna. Detta har lett till att det i femton av stadens grundskolor nu finns elever som har kommit dit via de två centren. Detta är ett mycket bra resultat – på bara sex år!

I början fanns det många fördomar och invändningar även från lärarna. Men nu finns det så många konkreta exempel på att det har gått bra, att de till och med uppskattar att få ett av de barnen i klassen. Eftersom de vanligtvis undervisar 60–70 elever samtidigt helt själva blir resursläraren till stor hjälp, även om denne bara är där ibland.

När eleverna har fyllt 18 år upphör grundskolan och många av de funktionsnedsatta eleverna går vidare till olika yrkeskurser, något som inte varit möjligt utan den specialanpassade utbildningen som ges på centren.

Oavsett om du frågar föräldrar, lärare eller barnen själva – alla vittnar om väldigt positiva förändringar, på alla plan.

Utbildning förändrar livet i favelans slum

FRÅN KRIMINALITET OCH VÅLD till ett nytt liv. Läkarmissionens utbildningsprojekt i Rio de Janeiro ger unga människor från stadens slumområden möjlighet till egen försörjning och trygghet.

Brasilien, det land som rymmer hälften av Sydamerikas befolkning, är inkomstklyftorna enorma. Samtidigt som landet är en av världens fem största tillväxtekonomier lever över 20 procent av befolkningen, mer än 50 miljoner människor, i fattigdom.

I de stora städerna lever tiotals miljoner människor i väldiga slumområden, favelas. De kontrolleras ofta av krimi-

FOTO: HÅKAN FLANK

Skolan är uppskattad och 85 procent av de som utbildar sig inom restaurang får jobb.

nella gäng och kännetecknas av brottslighet, arbetslöshet, fattigdom, bostadsbrist och usla sanitära förhållanden. På vissa håll i São Paulo eller Rio de Janeiro är kriminaliteten värre än i världens krigszoner. Den som har otur att födas här hamnar per automatik direkt i ett utanförskap och för de flesta är det inte ens lönt att drömma om ett annat liv. Berättar man för någon utanför var man bor möts man av många fördomar och är redan dömd på förhand. Få barn och unga som växer upp här har något som helst framtidshopp.

Mitt emot ett av de stora slumområdena i Rio de Janeiro bedriver Läkarmissionens partner AST en praktisk yrkesutbildning, Escola de Talentos. Här ges unga människor i åldrarna 16–30 år en möjlighet att utbilda sig i ett yrke och få möjlighet till en anställning eller till och med starta en egen verksamhet. Tre av fyra studenter på skolan är afrobrasilianska kvinnor, den målgrupp som har det allra svårast att hitta en försörjning. I allmänhet tjänar vita mer än dubbelt så mycket som färgade eller svarta och män mer än kvinnor.

Utbildningarna ges inom flera yrken, allt ifrån kockutbildning till IT-tekniker och i alla kurser inkluderas också ämnen som ekonomi och administration, kommunikation och det som går under namnet ”medborgarskap”, en slags grundkurs i demokrati där man belyser individens rättigheter och skyldigheter i samhället.

Skolan är mycket uppskattad. Varje elev blir sedd och bemött efter sina förutsättningar. Man har också knutit en psykolog och en pedagog till utbildningsprogrammen som hjälper de unga på fler plan än det rent professionella. Det krävs ju både hårt arbete och rätt inställning för att lyckas och eleverna måste förstå att det inte finns några genvägar. Ibland måste man ändra både tankesätt och värderingar.

Skolan är välkänd hos lokala myndigheter och samarbetar med staten i ett program för unga lärlingar och praktikanter som innebär att alla stora företag och fabriker måste anlita en del av skolans praktikanter. Det ger en bra ingång till arbetsmarknaden och möjlighet till framtida försörjning för eleverna. Och resultaten är glädjande. Exempelvis har över 75 procent av deltagarna i telemarketingkurserna och 85 procent av deltagarna i gastronomikurserna hittat ett jobb eller startat en egen verksamhet.

FOTO: HÅKAN FLANK

Kursutbudet är stort. Willians på bilden har gått kurs både i IT och företagsadministration och gör nu praktik på ett företag. Alla deltagare lär sig också om sina grundläggande demokratiska rättigheter.

FOTO: LÄKARMISSIONEN

Det är en snabb utveckling för de som börjar med en läs- och skrivkurs men sen lär sig om vilka rättigheter de har, och hur de kan ställa makthavare till svars.

Social Audit

– en metod för rättighetsbaserat arbete

många av de länder där Läkarmissionen arbetar är korruption ett stort problem vilket resulterar i att den samhällsservice som en medborgare i ett land har rätt till helt eller delvis uteblir. Att arbeta rättighetsbaserat som vi i biståndsvärlden förespråkar, innebär att försöka åstadkomma förbättrade livsvillkor för människor genom att stärka deras egenmakt. Istället för att organisationer går in och försöker täcka upp bristerna skapar det här en mycket bättre långsiktig lösning som också hjälper till att motverka ett biståndsberoende.

Social audit, eller social revision, är en arbetsmodell för att nå detta mål genom att engagera medborgarna. Arbetet går ut på att i ett första steg utbilda och upplysa människor om vilka rättigheter de har och hur samhällsstrukturen ska fungera för att tillgodose dessa. I ett andra steg planerar deltagarna tillsammans hur de ska kunna kräva makthavarnas ansvarstagande gentemot sina medborgare. Genom

denna deltagandeprocess blir det naturligt att de som själva berörs av samhällsproblemen är de som är bäst lämpade att forma lösningarna. Rent konkret går arbetet ut på att människor utbildas till ett slags lekmannarevisorer med uppgift att granska, inte siffror, utan hur samhällsservicen på olika nivåer verkligen sköts. Ett exempel kan vara att se på hur många arbetstimmar lärare faktiskt undervisar i skolor, ett annat att mäta kvaliteten och tillgängligheten hos en lokal hälsoklinik. Detta kan exempelvis göras av en grupp av föräldrar till barnen i skolan eller andra som engagerar sig för att förbättra samhällsservicen för invånarna. Revisionen kan göras på flera nivåer: lokal, regional och nationell nivå.

Läkarmissionen började arbeta med denna modell i Honduras 2016 och sedan två år tillbaka i Guatemala. Från år 2020 kommer alla Läkarmissionens partner i Centralamerika att börja arbeta med social audit.

Social Justice

– barns rättigheter i det praktiska arbetet

En del av Läkarmissionens uppdrag handlar om att förmedla ny kunskap, nya idéer och vara med och sprida goda arbetsmetoder till partners. Med en större överblick över det totala arbetet går det att fånga upp framgångsrika koncept på en plats och pröva om och hur sådana kan implementeras i andra regioner eller länder.

Under 2019 startade ett kunskapsutbyte mellan Läkarmissionens sydafrikanska partner ”Give a Child a Family” och de samarbetspartner vi arbetar med i Etiopien. Parterna möttes både i Sydafrika och Etiopien för att under flera intensiva arbetsdagar grundligt arbeta med barnrättsfrågor. Utbildningen går under namnet ”Social Justice” och har tre syften. Dels handlar det om att ge mer grundläggande förståelse för vad FN:s deklaration om barns rättigheter verkligen handlar om, inte bara på det teoretiska planet

utan i praktiken, och dels att ge riktiga verktyg för hur man konkret i sitt dagliga arbete kan uppfylla deklarationen. Slutligen syftar den till att själv sprida kunskapen vidare i hela samhället så att det får ordentligt fäste.

Utbildningen tar sin utgångspunkt i den afrikanska kontexten och kulturen och låter deltagarna själva reflektera över begrepp som barnskydd och barns rättigheter utifrån egna referenspunkter. Efter utbildningen uttryckte deltagarna hur de inte bara fått ny kunskap utan också fått både mer inspiration och motivation i det fortsatta arbetet. ”Nu förstår vi vad vi måste göra och hur vi ska kunna utmana och inspirera andra i vårt land att ge våra barn en trygg barndom. Vi känner nu att vi kan påverka på riktigt – förhoppningsvis ända upp på nationell beslutsnivå – för att få lagens bokstav att få verklig genomslagskraft i hela samhället och ge vårt arbete för utsatta barn ännu mer kraft och stöd.”

HUMAN BRIDGE STÖTTAR FLYKTINGLÄGER OCH SJUKHUS

Att en människa ska behöva fly från krig och konflikter är ett omänskligt livsöde som tyvärr drabbat allt fler de senaste åren. Dagligen tvingas flera miljoner människor runt om i världen fly sina hem som följd av krig och oroligheter.

Läkarmissionens samarbetspartner i materialbistånd, Human Bridge, stöttar kontinuerligt flyktingläger och sjukhus i Grekland och norra Irak med sjukvårdsutrustning och förnödenheter. Biståndssändningar har även nått sjukhus i nordöstra Syrien.

Human Bridge förser de sjukhus, dit flyktingar kan söka sig för att få vård, med nödvändig sjukvårdsutrustning samt förbrukningsmaterial. I flyktinglägren delas värmande kläder och filter ut, hygienartiklar, babypaket samt leksaker till barnen. En liten trygghet till familjer som

FOTO: HUMAN BRIDGE

Utdelning av förnödenheter till flyktingar i norra Irak.

lämnat sina hem och nu lever i en svår miljö inne i lägren. Materiellt bistånd är nödvändigt och Human Bridge kommer att fortsätta sitt arbete för tillgänglig vård och tryggare vardag till flyktingar och människor som lever och bor i dessa områden.

Under 2019 skickade Human Bridge över 2 300 ton bistånd till 19 länder i Afrika, Östeuropa och Mellanöstern. Totalt lämnade 206 sändningar Sverige med sjukvårdsutrustning och hjälpmedel, kläder och andra förnödenheter.

Läkarmissionens event i samarbete med influencers

VI JOBBAR MED OLIKA influencers för att öka kännedomen om Läkarmissionen och få nya månadsgivare. Det har varit en lyckad satsning där vi via event eller andra samarbeten har fått nya kontaktytor, inte minst med engagerade kvinnor i 35–45-årsåldern.

februari 2019 bjöd Marlene Agemo (Fru Vintage) in till en frukost tillsammans med Läkarmissionen. Temat var Etiopien och arbetet som Läkarmissionen stöttar för att hjälpa barn som lever i utsatthet och tvingas till barnarbete. Det blev en känslsam och uppskattad frukost med många nya månadsgivare.

I samband med internationella kvinnodagen lyfter Läkarmissionen årligen ämnet könsstympning i kampanjen #varjeflicka. Den 8 mars 2019 bjöd vi in till ett samtal mellan Nadia Aden (lärare, föreläsare och själv könsstympad), Bitu Eshraghi (läkare specialiserad i gynekologi och obstetrik, driver AMEL-mottagningen för kvinnor som könsstympats) och Nina Campioni (poddare, bloggare och författare som besökt det projekt mot könsstympning Läkarmissionen stöttar i Kenya) under ledning av moderator Amie Bramme Sey (journalist). Lokalen var fullsatt till sista plats och publiken var uppenbart mycket berörd av de starka berättelserna.

När programledaren och smyckesdesignern Sofia Wistam lanserade en "mammakollektion" bjöd vi in till en gemensam lanseringsfest. Under maj månad lät Sofia 100 kr per sålt halsband gå direkt till Läkarmissionen och arbetet med mammor i utsatthet världen över.

– Jag har rest med Läkarmissionen till både Sydafrika och Rumänien och sett hur deras arbete gör skillnad. Jag är glad att mitt smycke kan få vara med och bidra till att mammor får chans att förändra livet för sig och sina barn, sa Sofia Wistam. Mammasmcket blev en försäljnings-succé.

Platserna tog slut på bara några timmar när Marie Hammarberg, som driver Stilkontot på Instagram, bjöd in till stilkväll hos butiken Open Fashion i Karlstad. Tillsammans med konstnären Karolina Nolin och frisørsalongen Jacobson & Schmid fick gästerna tips om att våga ta ut svängarna när det gäller färg, stil och frisyrier. På plats fanns även Läkarmissionen som berättade om verksamheten och 53 av de knappt 70 gästerna valde att bli månadsgivare via autogiro.

Tillsammans med Cecilia Blankens (designer, företagare och influencer) bjöd Läkarmissionen och butiken Plagg Kungsholmen i Stockholm in till en inspirationskväll med tema kvinnligt företagande och mode. Butiken var full av gäster som ville höra Cecilia berätta om hur hon startade sitt framgångsrika skomärke och om sin resa med Läkarmissionen. Vi fick många nya månadsgivare under kvällen.

I slutet av november bjöd Therese Hedlund och Nina Eriksson bakom Modig och Vacker-podden in till en helkväll i Stockholm framför brasan i Essinge kyrkas församlingshem. Poddarna hade bjudit in den livskloka författaren Patricia Tudor Sandahl till ett samtal om att följa sin längtan, söka sitt kall och hitta sitt brinn. Under kvällen fick åhörarna även ta del av Läkarmissionens viktiga arbete i världen och inspireras till att själva vara med och stötta som månadsgivare. En lyckad kväll, på alla sätt.

FOTO: ANNA LEDIN WIRÉN

Samtalet kring könsstympning som hölls i samband med internationella kvinnodagen drog fullt hus. ■

FOTO: RICHARD NIKLASSON

Sofia Källgren medverkade i "Sånger för Livet" 2019, till förmån för utsatta barn världen över. ■

Mötes- och konsertverksamhet

Ett antal konserter med olika artister genomfördes under året och vi kunde glädja oss åt många nya månadsgivare, både i de mindre kyrkorna och i körprojektet "Sånger för Livet". Här introducerade vi under året också en ny dirigent, Lars "Lisa" Andersson, en mycket uppskattad sångare, musiker och körledare.

Månadsbrev

Vår viktigaste insamlingskanal är våra månatliga informationsbrev MånadsBladet och Fältrapporten som skickas 12 gånger per år till aktiva givare. I juni och december får även de som ger sitt stöd via autogiro Fältrapporten. I månads-

brev presenterar vi varje månad ett utvalt projekt för att hålla givarna uppdaterade om vårt arbete och hur deras gåvor kommer till nytta. I varje nummer finns även ett inbetalningskort för fortsatt stöd.

Marketing Automation

Vi har under hösten 2019 testat ett nytt system för att kunna följa upp nya givare på ett sätt som innebär att de får fortsatt kommunikation inom det ämne eller projekt som de gav sin första gåva till. Vi gjorde i oktober och november två större brevutskick som handlade om situationen i Kongo till totalt 300 000 mottagare. Utskicken gav en bra svarsprocent och de nya givarna har sedan fått flera brev inom samma

ämne och även blivit erbjudna att bli månadsgivare. Detta har resulterat i att en större andel givare än normalt har gett en andra gåva och många har också valt att bli månadsgivare. Vi är nöjda med resultatet och testet kommer att fortsätta under 2020.

Katastrofutskick

Under året har vi gjort fem brevutskick till befintliga och potentiella givare för att samla in pengar till

FOTO: NICLAS HAMMARSTRÖM

katastrofinsatser. Brevet har handlat om Kongo, Moçambique, Jemen samt insatser för ebolabekämpning.

Aktion Julklappen 2019

VARJE ÅR ENGAGERAR SIG barn och vuxna över hela Sverige i vår kampanj Aktion Julklappen. I år genomfördes kampanjen för tjugoförsta året och vi samlade totalt in 17 458 julklappar som delades ut till barn i Rumänien, Ukraina och Moldavien.

Varje paket har ett bestämt innehåll som till exempel penna, papper, tandborste och tandkräm. Det är viktigt att julklapparna innehåller exakt samma saker, både för att få dem genom tullen, men också för att det ska vara rättvist för barnen som tar emot julklapparna.

Majoriteten av julklapparna kommer från skolor. Till Aktion Julklappen finns olika skolmaterial anpassade för förskoleklass, årskurs ett till tre samt för årskurs fyra till sex. Lektionsunderlagen innehåller praktiska och teoretiska övningar kring värdegrundsarbete, barns rättigheter och solidaritet. 2019 tog vi fram ett extra material med anledning av att FN:s barnkonvention fyllde 30 år. Allt material finns att ladda ner gratis på vår hemsida.

Julklapparna distribueras av Human Bridge, och varje år följer vi upp Aktion Julklappen med en resa till något av mottagarländerna. Vi dokumenterar julklappsutdelningar och förmedlar resultatet i form av en film, diplom och tackbrev till alla Aktion Julklappens deltagare.

2019 gick resan till Rumänien och vårt arbete för att hjälpa barn och unga till en tryggare vardag tillsammans med organisationen Liv och Ljus i Bukarest.

FOTO: HÅKAN FLANK

Ett av barnen som fick en julklapp var sjuåriga Giani. Han bor tillfälligt på hemmet Liv och Ljus i Bukarest, Rumänien men förhoppningen är att han snart ska kunna flytta hem igen.

Vänliga Veckan

I samband med Vänliga Veckan gjorde Läkarmissionen en sifoundersökning om vänlighet. Temat för Vänliga Veckan 2019 var "Vänlighet mot dig själv" och svenskarna gav tips på hur man var snäll mot sig själv. På topplistan kom att tänka positivt, ge sig själv egentid och att inte

ha för höga krav på sig själv. Såväl TV4 som olika lokalradiostationer och många tidningar uppmärksammade Vänliga Veckan.

Svenska Journalen

Svenska Journalen utkommer med fem nummer per år. Några av målsättningarna med tidningen är att öka kunskapsnivån, vara en del i Läkarmissionens kampanjarbete men också att fungera som givarvård. Förhoppningen är att givarna ska tycka att tidningen är ett mervärde med intressant läsning av olika slag, korsord och sudoku.

Världens Barn

Läkarmissionen var en av de deltagande organisationerna i kampanjen Världens Barn och på tv-galan visades ett reportage från Läkarmissionens profilprojekt i Uganda där gatubarn får hjälp bort från gatan.

Mammarapporten

I samband med mors dag gjorde Läkarmissionen en sifundersökning om hur svenska mammor ser på sin roll. Detta kompletterades med berättelser från mammor från Läkarmissionens olika arbeten. Undersökningen var en del i kampanjen runt Mammagan där det totala PR-värdet uppmättes till över 5 miljoner.

FOTO: CAROLINE WESSLÉN

Agneta Sjödin besökte flyktinglägret Kyangwali i Uganda och kom hem med ett reportage till Mammagalan.

”Min själ blev stum” – Agneta Sjödin på Mammagalan

FÖR ANDRA ÅRET I RAD genomförde Läkarmissionen Mammagalan som direktsändes i Kanal 5 på mors dag den 26 maj.

Samma dag som vi firar våra egna mammor uppmärksammar vi mammor och barn runt om i världen. I stora delar av världen har flickor och kvinnor lägre status än pojkar och män. Det påverkar deras hälsa, möjlighet till utbildning och inflytande. Samtidigt har mammor en nyckelroll när det kommer till hållbar förändring. När de får utbildning, möjlighet till självförsörjning och kunskap om sina rättigheter satsar mammorna på barnen och därmed på framtiden.

Under galan fick tittarna följa med Sofia Wistam, Özz Nüjen och Agneta Sjödin på reportageresor till några av Läkarmissionens projekt för mammor och barn runt om i världen. Agneta Sjödin reste till flyktinglägret Kyangwali i västra Uganda för att besöka ett vatten- och sanitetsprojekt som Läkarmissionen stöder. I Kyangwali bor över 120 000

människor och de allra flesta är kvinnor och barn som har flytt från striderna i grannlandet Kongo.

Det blev en omskakande resa som berörde Agneta på djupet. ”Det är svårt att finna ord att beskriva det vi upplevde, men det var som att jag blev själsligt stum. Jag har aldrig tidigare besökt ett flyktingläger med så traumatiserade människor som jagats bort från sina hem” säger Agneta. ”Samtidigt, fortsätter hon, när jag träffade dessa kvinnor och fick ta del av deras otroliga livsberättelser så fylldes jag av så mycket kärlek till dem och jag beundrar verkligen deras kraft och vilja att överleva.”

Agneta Sjödin var även på plats på scenen under galakvällen för att berätta om sina upplevelser i flyktinglägret.

Målet med Mammagalan var att få in nya månadsgivare och att sprida kunskap om och engagemang för Läkarmissionens verksamhet. Att använda kända personer i reportagen och under galakvällen är ett bra sätt för oss att få ut vårt budskap till grupper vi i vanliga fall inte når.

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse 2019

Styrelsen och generalsekreteraren för Läkarmissionen – stiftelse för filantropisk verksamhet, organisationsnummer 802005-9989, lämnar här sin förvaltningsberättelse 2019-01-01–2019-12-31.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Organisation

Läkarmissionen är en stiftelse med huvudkontor i Stockholm. Förvaltningen av Stiftelsen ombesörjs av en styrelse. Styrelse, revisorer samt valberedning utses av ett råd som sedan årsstämman 2019 utgjorts av 41 huvudmän. Ledamöter och huvudmän utses vanligtvis på tre år. Under 2018 slöts avtal om ett samgående mellan International Aid Services (IAS) innebärande att verksamheten övertas och ingår i Läkarmissionens verksamhet från och med 1 januari 2019.

Läkarmissionen är politiskt och religiöst obunden. Våra biståndsinsatser utförs av de olika biståndspartner i Afrika, Latinamerika, Asien och östra Europa som vi stödjer eller av våra egna landkontor i Afrika, som ingår i Läkarmissionen efter övertagandet av IAS.

Vår vision: *Värdigt liv – hållbar värld* innebär att alla människor är unika, har samma värde och att varje människa har rätt till makt och inflytande över sitt eget liv och att vi strävar efter en värld som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar. Prioritet ska ges åt de grundläggande behoven hos världens fattiga.

Vårt uppdrag: *Att rädda liv och att stödja människors vilja och förmåga att förändra sina livsvillkor.* Utifrån ett rättighetsperspektiv bekämpar Läkarmissionen fattigdom och bidrar till hållbar utveckling.

Syfte och ändamål

Huvudändamålet enligt stadgarna är att bedriva internationell hjälpverksamhet vilket görs via internationella utvecklingsprojekt. 2019 utfördes bistånd utifrån områdena social omsorg, utbildning och självförsörjning, samt humanitära insatser. Utvecklingsinsatserna bidrar till att uppfylla de Globala målen Ingen fattigdom (mål 1), God hälsa och välbefinnande (mål 3), God utbildning för alla (mål 4) och Rent vatten och sanitet för alla (mål 6). Läkarmissionen stöder även insatser med materialbistånd. En nära kontakt med målgruppen och en tydlig förankring i det lokala samhället ger de bästa förutsättningarna för ett

hållbart och effektivt biståndsarbete. Genom att bekämpa fattigdom och skapa hållbara förutsättningar för utsatta människor kan de med egen kraft ta sig ur fattigdom och få en bättre framtid. Syftet och målet är att stärka människors förmåga att förändra sina livsvillkor på ett bestående sätt.

Ingen fattigdom (Globala målen, nr 1)

Grunden för Läkarmissionens utveckling är fattigdomsbekämpning. Fattigdom har många orsaker och Läkarmissionens projekt ger deltagarna olika möjligheter att ta sig ur sin fattigdom. Med bättre hälsa, rent vatten, utbildning och en egen försörjning, kan individers, familjers och samhällets situation tryggas.

God hälsa och välbefinnande (Globala målen, nr. 3)

Läkarmissionen stödjer förebyggande hälsovårdsarbete där den primära målgruppen är kvinnor och barn i olika former av utsatthet. Läkarmissionen engagerar sig bland annat för kvinnor som drabbats av könsrelaterat våld och med olika förebyggande hälsoinsatser samt med vård och stöd till människor i särskild utsatthet. I kris- och katastrofområden är traumabehandling viktigt. I några särskilt utsatta områden stöder vi drift av sjukvårdsinrättningar. Förebyggande hälsoarbete sker också inom ramen för WASH. Läkarmissionens insatser syftar till att skapa bättre förutsättningar för enskilda människor att kunna använda sina egna förmågor.

Rent vatten och sanitet för alla – WASH

(Globala målen, nr. 6)

Läkarmissionen arbetar enligt modellen Integrated water resources management (IWRM), vilket innebär att hänsyn tas till allas rätt till tillräcklig mängd vatten av tillräcklig kvalitet, att man med befintliga resurser ger bästa möjliga nytta för så många som möjligt samt att ekologisk hållbarhet och skyddande av ekosystem prioriteras. Läkarmissionen borrar brunnar, renoverar befintliga

borrhål, installerar pumpar och arbetar med sanitetsfrågor, undervisar i hygien samt i underhåll och reparation av pumpar och andra installationer.

God utbildning för alla – Utbildning/kompetensutveckling (Globala målen, nr. 4)

Kunskap är en förutsättning för människor att vara aktiva samhällsmedborgare som känner till och kan tillvarata sina demokratiska och mänskliga rättigheter.

Läkarmissionen stödjer utbildning i läs- och skrivkunnet samt annan skolverksamhet såsom intensivskolor. Genom intensivskolor får barn och unga som inte haft möjlighet att gå i skolan, i snabb takt hämta igen förlorad skolgång. Läkarmissionen arbetar med utveckling och införande av metoder som bidrar till att alla barn och unga, även de med en funktionsvariation, får möjlighet att gå i skolan (inclusive education). Kurser i entreprenörskap är en annan viktig del för att skapa förutsättningar för försörjning. I arbetet med att bidra till stärkta partnerorganisationer utbildas våra partner i bland annat organisationsutveckling, rättighetsbaserat arbete och mänskliga rättigheter.

Självförsörjning

Insatserna inom självförsörjning syftar till att stödja människor i deras ambition att utveckla konkreta försörjningsmöjligheter utan framtida stöd. Verksamheterna med spargrupper och mikrolån är i stor utsträckning kopplade till utbildning, främst yrkesutbildning och alfabetisering. En central del i självhjälpsgrupperna är att medlemmarna börjar med ett eget sparande och undervisar i hushållning av pengar så att de utvecklar ett gemensamt kapital som innebär att de kan låna av varandra. I förlängningen kan detta leda till att man går vidare med och ges möjlighet att utöka sin verksamhet. Läkarmissionens mikrokreditprojekt arbetar efter fastställda riktlinjer. Grundläggande är att alla mikrokreditprojekt innehåller olika former av utbildning. Den största målgruppen är kvinnor som dels får grundläggande kunskaper i att läsa och skriva och dels ges verktyg till att starta sina egna företag.

Humanitärt bistånd

De humanitära insatserna fokuserar på att i ett akut skede rädda liv. I händelse av en större naturkatastrof finns ofta en förväntan hos Läkarmissionens givare att få hjälpa till och då görs också särskilda insamlingar. I de fall som mindre katastrofer inträffar i områden där vi har pågående utvecklingsarbeten ser Läkarmissionen ett ansvar att agera. I dessa fall får katastrofen troligen inte svensk medial uppmärksamhet och insatsen genomförs utan särskilt givarupprop. Läkarmissionen har genom sitt nätverk tillgång till ett stort antal kompetenta samarbetspartner som täcker stora delar av världen. Genom dessa kanaler

finns en beredskap att snabbt agera gemensamt vid större katastrofer. Genom övertagandet av IAS verksamhet har Läkarmissionen stärkt sin roll som en humanitär aktör. Landkontoren i utsatta områden, med egen personal, ökar möjligheterna för Läkarmissionen att agera snabbt vid humanitära katastrofer.

Materialbistånd

Läkarmissionen bedriver materialbistånd genom samverkansorganisationen Human Bridge, där bland annat sjukhusmaterial skickas till ett flertal afrikanska länder som Etiopien, Tanzania och DR Kongo. Human Bridge arbetar med att samla in och rekonstruera sjukhusmaterial samt med textilinsamling och sortering. Textilinsamling sker med såväl syftet att kunna stödja med kläder i olika humanitära situationer, samt för att finansiera sjukhusutrustning.

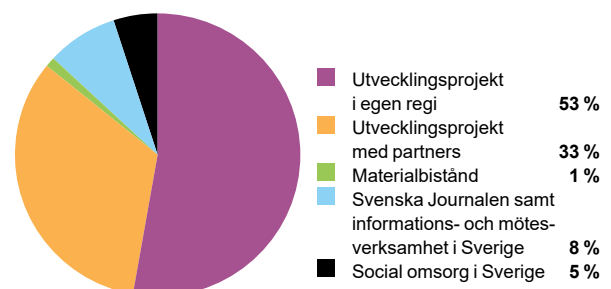
Kommunikation, opinion och insamling

Under året skickades tolv utgåvor av MånadsBladet till aktiva givare. I MånadsBladet finns information om projekt som representerar Läkarmissionens insatser runt om i världen och status om aktuella behov. Dessutom gavs fem nummer ut av tidningen Svenska Journalen, det viktigaste mediet för att ge givarna ökad kunskap kring Läkarmissionens löpande åtaganden i olika länder. Svenska Journalen har som målsättning att belysa och sprida information om Läkarmissionens inriktning och verksamhet på ett fördjupat sätt. Även hemsida och sociala medier är viktiga kanaler för såväl information som insamling.

2019 års tema under Vänliga Veckan var ”Var snäll mot dig själv” och handlade om att det är viktigt att ta hand om sig själv för att orka ta hand om andra.

Varje vår lyfter Läkarmissionen ämnet könsstämpning i kampanjen ”varje flicka” som handlar om alla flickors rätt till sin kropp och att slippa könsstämpas. På internationella kvinnodagen bjöd Läkarmissionen in till en frukost för att uppmärksamma arbetet mot kvinnlig könsstämpning och det goda som görs för att fler unga tjejer och deras familjer ska säga nej till den farliga, uråldriga sedvänjan.

FÖRDELNING AV INSATSERNA

Deltagarna bestod av personer med stora sociala nätverk och forum som når många läsare. Detta för att få så stor spridning som möjligt så att fler vill stötta arbetet.

Läkarmissionens årliga seminarium i samband med årsstämman handlade om "Bildens makt och känslans kraft". Flerfaldigt prisbelönta fotografen Paul Hansen, och Daniel Västfjäll, professor i kognitiv psykologi vid Linköpings universitet, talade om hur bilder kan väcka känslor och empati och vad som får människor att vilja vara med och bidra. Paul visade flera av sina starka foton, ofta från krig, och berättade om hur han tänkt i de olika situationerna när han valt och inte valt att fotografera.

I stora delar av världen har flickor och kvinnor lägre status än pojkar och män. Samtidigt ser Läkarmissionen hur mammor har en nyckelroll när det kommer till hållbar förändring. När mammor får utbildning, möjlighet till självförsörjning och kunskap om sina rättigheter satsar de på barnen och därmed också på framtiden. Under mors dag uppmärksammade vi därför världens alla mammor i en direktsänd tv-gala i samarbete med Kanal 5 och Expressen. Läkarmissionen fokuserar även på mammor när man inför mors dag årligen tar fram "Mammarapporten". I den ingår en Sifo-undersökning med syfte att kartlägga svenska mammors tankar och känslor kring moderskap.

Genom en omfattande mötes- och konsertverksamhet möter Läkarmissionen många givare, rekryterar nya, samt samlar in medel till verksamheten. Läkarmissionen har ett välutvecklat koncept som verkar under namnet Sångers för Livet, där körsångare sjunger tillsammans med kända artister. Mötet med givarna genom musik och konserter är en viktig del för Läkarmissionens givarvård och informationsarbete.

FOTO: LÄKARMISSIONEN

Varje år engagerar sig barn och vuxna över hela Sverige för att sprida julglädje i de fattiga delarna av Europa. Läkarmissionens Aktion Julklappen har sedan starten förmedlat julklappar till över en halv miljon barn som lever i utsatthet.

Betydande samarbeten

Viktiga partner är de 40 olika organisationer som genomför projekt och insatser, där hela eller delar av verksamheten under flera år erhållit anslag från Läkarmissionen. Våra olika samarbeten stärker Läkarmissionen som biståndsaktör och insamlingsorganisation.

SMR

I ambitionen att vara en relevant kvalitetspartner för institutionella givare är samarbetet inom Svenska Missionsrådet (SMR) av största betydelse. SMR är en ekumenisk paraplyorganisation för missions- och utvecklingsorganisationer som genom avtal med Sida, kan bevilja bidrag till internationellt bistånd. Läkarmissionens kommunikationschef Eva Nordenstam von Delwig är ordförande i SMR:s styrelse, och samverkan med SMR fortsätter att utvecklas på ett positivt sätt.

ZOA/DFID

I samarbete med den internationella biståndsorganisationen ZOA erhåller Läkarmissionen finansiellt stöd från den brittiska statens biståndsorganisation DFID. Framst har dessa projekt utförts i Sudan.

UNICEF/UNDP/UNHCR

På flera av våra landkontor har Läkarmissionen olika projekt som finansieras av lokala och regionala FN-kontor. I dessa projekt är framförallt barnens behov i centrum.

ECHO

Från EU-organet ECHO söker Läkarmissionen stöd för projekt i samband med humanitära katastrofer i de länder där vi har verksamhet.

IAS Alliance

I Danmark, Tyskland och USA finns tre fristående IAS-organisationer som stödjer verksamhet på landkontoren. Genom insamling och kontakter med bidrag från institutionella givare i respektive land finansieras insatser.

Human Bridge

Läkarmissionen har representanter i Human Bridges styrelse och är en av stiftarna. Verksamheten är en kombination av bistånd och miljöfrämjande samt sociala insatser. Under 2019 skickade Human Bridge över 2 300 ton bistånd till 19 länder i Afrika, Östeuropa och Mellanöstern.

EU-Cord

Genom nätverket EU-Cord har Läkarmissionen tillgång till samarbetspartner som bidrar starkt till Läkarmissionens kapacitet att snabbt kunna agera i samband med humanitära katastrofer runt om i världen. EU-Cord har under de senaste åren förstärkt sin kompetens kring påverkansfrågor och medverkar flitigt i olika nätverk och

konferenser för att uppmärksamma olika intressenter för ett inkluderande rättighetsarbete.

MAF

I ett samarbete mellan Läkarmissionen och MAF Sweden får kvinnor i Östra Kongo, som utsatts för sexuellt våld, hjälp. Flera äldre missionsjukhus är belägna på platser som är otillgängliga på grund av förstörd infrastruktur och säkerhetsläget. Genom samarbetet med missionsflyget MAF kan läkare flygas ut till svårtillgängliga platser.

Secondhandbutiker

Läkarmissionen har en nära samverkan med fyra secondhandbutiker. I dessa butiker säljs skänkta kläder, möbler, husgeråd etc. för att generera medel till biståndsinsatser. Arbetet i butikerna skapar förutom monetära intäkter även möjlighet att visa sitt starka engagemang som volontär. Butikerna finns i Vällingby, Västerås, Bro och Södertälje.

Svensk Insamlingskontroll – 90-konto

Biståndsinsatserna finansieras i stor utsträckning genom gåvor från enskilda personer i Sverige. Den viktigaste kanalen för detta är Läkarmissionens 90-konton som ger givarna trygghet. Ett 90-konto förutsätter att verksamheten följs upp och garanterar en säker hantering av insamlade medel.

Radiohjälpen och Världens Barn

Samarbetet med Radiohjälpen är viktigt för Läkarmissionen. Under året har ett antal större bidrag erhållits från Radiohjälpen, dels som en del i Läkarmissionens engagemang för Världens Barn, dels i ett fördjupat samarbete kring humanitära insatser. Under årets Världens Barn-gala uppmärksammades Läkarmissionens arbete i Uganda.

GIVA Sverige

Medlemskapet i GIVA är viktigt ur flera aspekter. Kvalitetskoderna är ett redskap för att bibehålla en hög trovärdighet för branschen i sin helhet. GIVA Sverige ger också Läkarmissionen möjlighet att samverka i olika frågor och den gemensamma rösten är viktig för ett starkare genomslag.

Concord

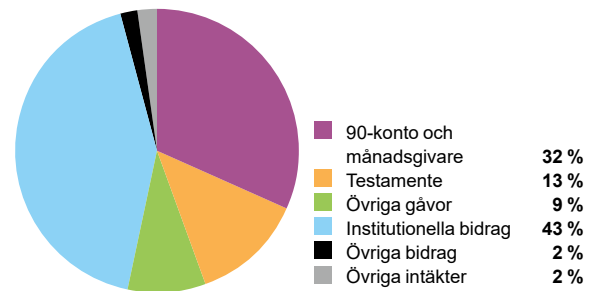
Concord Sverige och Concord Europa arbetar med policy- och påverkansfrågor i syfte att hålla EU och dess medlemsstater ansvariga för att uppfylla sina löften gällande EU-biståndets kvantitet och kvalitet.

Insamling från allmänheten

En viktig intäktskälla för Läkarmissionen är gåvor från allmänheten och då främst genom månadsgivande via autogiro eller med inbetalningskort i våra månatliga utskick.

Även under 2019 erhöLL Läkarmissionen många gåvor

FÖRDELNING AV GÄVOR OCH INTÄKTER

genom testamenten. Intäkter från testamenten uppgick till 29,2 mkr (23,5 mkr 2018).

Ändamålsbestämda medel

Enligt Läkarmissionens stadgar ska insamlade medel som tillfaller stiftelsen utan särskild ändamålsbestämning användas för internationell hjälpverksamhet. Om medel ska nyttjas till andra möjliga ändamål i stadgarna måste insamling eller givarens tydliga intentioner finnas för användning inom dessa områden. Huvuddelen av erhållna medel kan användas där de behövs bäst, då ingen särskild inriktning specificerats. För gåvor via testamenten anges sällan något särskilt ändamål. Under 2019 var endast 16 procent av gåvorna styrda mot specifika projekt eller insatser (29 % 2018).

Institutionella bidrag för riktade insatser

Institutionella bidrag är som princip alltid ändamålsbestämda och uppgick under året till 103,8 miljoner (23,8 mkr 2018). Ansökningar av dessa bidrag sker både centralt från huvudkontoret i Sverige och på respektive landkontor. Under 2019 har 61,5 mkr av institutionella medel utbetalats för projekt via huvudkontoret i Sverige (23,8 mkr 2018) och 42,3 mkr direkt till landkontoren. Bidrag för utvecklingsprojekt har nästan uteslutande ett omfång om tre år. För humanitära insatser gäller ofta bidrag för ett år i taget. Den absoluta merparten av de institutionella bidragen avser utvecklingsprojekt med utbetalning under flera år.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

Viktiga förändringar av verksamheten

Den 1 januari 2019 skedde det formella övertagande av biståndsorganisationen IAS, International Aid Services, genom en så kallad inkträmsöverlåtelse. Under året har ett stort arbete lagts ned för att skapa en ny gemensam organisation. En organisationsplan har tagits fram tillsammans med en ny strategi.

Fokus har också legat på att stabilisera och stärka upp verksamhet och rutiner på huvudkontoret för den nya organisationen och särskilt på de landkontor som ingick vid övertagandet av IAS. Slutrapportering och reglering av avslutade projekt har i vissa fall inneburit återbetalning för delar av erhållna projektbidrag. Likviditeten har varit ansträngd på landkontoren och för att säkerställa att arbetet följer tidsplan har landkontoren tillförts medel genom att frigöra finansiella placeringar.

Lärande och förbättringsarbete

Läkarmissionens kvalitetssystem med styrdokument, rutiner, policyer och funktionsbeskrivningar uppdateras kontinuerligt. System finns för avvikelserapportering och rapportering i händelse av misstanke om oegentligheter. Utbildningsseminarier genomförs också i fält, där landkontor och olika samarbetsorganisationer får möjlighet att berika varandra med sina erfarenheter. En stor utvecklingspotential finns i att sprida goda idéer och metoder mellan våra partner och olika länder.

Måluppfyllelse

Sedan 1958 har Läkarmissionen förändrat framtiden för miljontals utsatta människor. De olika insatsernas målsättningar har i de flesta fall uppnåtts och ibland med god marginal. Varje enskild insats berör tiotals, hundratals, tusentals eller tiotusentals personer som har erbjudits, och tagit, en chans som kan förändra deras liv. Insatserna hjälper målgrupper att få sina rättigheter tillgodosedda. Insatserna blir viktiga för de lokala samhällenas utveckling mot ökad jämställdhet, delaktighet och demokrati, då Läkarmissionens program till största del vänder sig till kvinnor. Kvinnor medvetandegörs om sina rättigheter och stärks av

kunskap och nya möjligheter. Att lära sig läsa och skriva ökar möjligheterna till en tryggad försörjning, att kunna ta tillvara sina rättigheter och bli en aktiv del av samhället. De som i och med en spargrupp eller ett mikrolån kunnat starta en liten verksamhet och kan försörja sig själv och familjen slipper inte bara den vardagliga oron, utan får också möjlighet att låta barnen gå i skola, och kanske kan spara till en bättre bostad.

Som exempel från Läkarmissionens många insatser 2019, borrades 132 brunnar under året. Rent vatten i byn räddar flickorna och kvinnorna från det hårda, och ofta riskfyllda, arbete som vattenhämtning innebär i Afrika. Samtidigt tryggar vattentillgången livsmedelsförsörjningen då byarna får helt nya möjligheter till odling och trädplantering. Sjukdomarna minskar också med närheten till rent vatten och förbättrad sanitet. Under 2019 fick 1 69 554 personer i Sudan rent vatten och bättre sanitet. 81 896 var män och 87 658 kvinnor.

Det är glädjande att se utvecklingen mot ökad läs- och skrivkunnighet i Latinamerika. Med nästan 3 miljoner människor i utbildningsprogrammen sedan 90-talet, har Läkarmissionen bidragit till denna utveckling. Det finns dock stora variationer inom Latinamerika men även inom länderna. I vissa delar av Brasilien är analfabetismen mycket hög bland utsatta grupper. Läkarmissionen identifierar utsatta områden och riktar utbildningsinsatser dit behoven är som störst. Under 2019 deltog 6 236 människor i Läkarmissionens utbildningsinsatser i norra Brasilien och 18 708 människor påverkades indirekt. Kurserna omfattar läs- och skrivkunskap, medborgarrätt och självförsörjning.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

Att få tillgång till rent vatten förändrar hela livet. ■

RESULTAT OCH STÄLLNING

Intäkter

Totala verksamhetsintäkterna uppgick 2019 till 233,4 (133,9) mkr. Gåvor från allmänheten i form av insamlade och testamenterade medel uppgår till 124,7 (105,2) mkr och utgör 53,4 procent av intäkterna. Den stora ökningen av redovisade intäkter jämfört med föregående år är institutionella bidrag som i och med övertagandet av IAS ökat med 80 mkr och uppgår 2019 till 103,8 (23,8) mkr.

Resultat

Läkarmissionen redovisar för 2019 ett överskott på 2,0 (-10,3) mkr vilket är ett förbättrat resultat på 12,4 mkr jämfört med föregående år. Ändamålskostnaderna utgör 85,7 (88,6) procent av verksamhetsintäkterna och uppgår till 200,1 (118,6) mkr. Insamlings- och administrationskostnader för 2019 är 31,6 (28,0) mkr och utgör 13,5 (21,0) procent av verksamhetsintäkterna.

Finansiell ställning

Det egna kapitalet uppgick i början av året till 71,9 mkr och har under 2019 ökat och uppgår vid årets slut till 74,0 mkr. I kassa och bank fanns vid årets slut likvida medel på 30,7 (28,3) mkr.

ANVÄNDNING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Förvaltningen av Läkarmissionens finansiella investeringar styrs av en placeringspolicy som är fastställd av styrelsen. Placeringspolicyen innehåller riktlinjer för det finansiella risktagandet samt etiska regler. Syftet med placeringspolicyen är att inom ramen för låg och kontrollerad risk få en så god avkastning som möjligt utifrån de fastställda reglerna. Placeringspolicyen finns i sin helhet på Läkarmissionens hemsida. Vid årets slut uppgick placeringar i värdepapper och specialutlåning till 23,9 mkr. Under året har 12,9 mkr av placeringar frigjorts för att användas till att reglera, stabilisera och stärka upp likviditet i verksamheten på landkontoren.

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Verksamheten styrs utifrån en fastställd miljöpolicy som finns publicerad på hemsidan. Läkarmissionen iakttar aktsamhet kring resande, inköp och förbrukning. Insatser i fält regleras med hjälp av en uppförandekod som ställer krav kring hållbarhet och miljö. Genom engagemang i secondhandverksamheten och Human Bridge bidrar Läkarmissionen till hållbarhet genom återbruk och återvinning.

Arbetsmiljö

Införlivandet av IAS verksamhet och arbetet med harmoniseringen av kulturer samt synkroniseringen av organisationernas strukturer har varit en utmaning under 2019.

Sammanlagning av verksamheter kan ofta skapa påfrestningar i arbetsmiljön. Detta har också gällt för Läkarmissionen som under året arbetat med en interimistisk organisation för den sammanslagna verksamheten. Stor vikt har lagts på att ta fram och förankra en ny övergripande flerårig strategisk plan och utarbetandet av en ny form av organisationschema för att starta upp med 2020.

Läkarmissionen har rutiner och anpassningar för att främja en god arbetsmiljö och enkäter genomförs årligen. En kris- och beredskapsplan finns för en stabil säkerhetsmedvetenhet i organisationen och under året har beredskapen höjts för att möta ökade risker och behoven med egen fältverksamhet.

Anställningsförhållanden i fältverksamheten följer främst lokala regelverk. Vid huvudkontoret i Sverige är heltidsanställning norm och deltidsanställning erbjuds som en möjlighet. Läkarmissionen tillämpar här kollektivavtalet som är reglerat mellan Unionen och IDEA. I de årliga utvecklings- samtalen är kompetensutveckling en viktig fråga.

Anställda i andra länder

Läkarmissionen har ca 348 anställda i 10 länder varav 56 i Sverige där ett 30-tal arbetar på huvudkontoret i Vällingby. Huvuddelen av personalen i andra länder är lokalanställda och har motsvarande projekt- eller visstidsanställning och kontrakt med landkontoren. Några få medarbetare med tjänst utomlands har sin anställning utifrån Läkarmissionen i Sverige.

Arbetsuppgifter i verksamheten

Läkarmissionen har under 2019 arbetat fram en ny organisationsplan och en ny strategi för verksamheten. Detta innebär att verksamheten decentraliseras genom uppbyggnad av starka regionkontor som lättare kan följa upp och stödja projekt samt fältverksamheten i länderna. Den internationella programavdelningen på huvudkontoret ansvarar för kvalitetssäkring, programutveckling, metodutveckling, policyer, kompetenshöjning och uppföljning av såväl nya som befintliga projekt. På Läkarmissionens insamlingsavdelning är tjänsterna fördelade kring givarservice, insamling och information. I den nya organisationen byggs en egen kommunikationsavdelning. Därutöver har Läkarmissionen en administrativ avdelning för IT, ekonomi, personal och kvalitet. Arbetet leds av generalsekreterare Lars Arrhenius.

Jämställdhets- och mångfaldsarbete

När varje insats planeras sker en jämställdhetsanalys för att tydliggöra arbetsfördelning, roller, ansvar, tillgång till och kontroll över resurser och ställning i samhället. Det är särskilt viktigt att insatserna beaktar både männens och kvinnornas situation och att insatser riktas mot båda grupperna. Inte minst viktigt är insatser som riktar sig till män för att öka männens delaktighet i och ansvarstagande för familjen och samhället. Vi arbetar medvetet med mångfald

INTÄKTER, FLERÅRSJÄMFÖRELSE	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Belopp i tkr</i>					
INSAMLING 90-KONTO	74 895	75 411	86 987	91 301	103 650
TESTAMENTE	29 203	23 455	21 634	31 327	32 597
HEMSIDA	5 244	4 960	4 032	3 398	4 715
SECONDHAND	3 285	2 564	2 558	1 539	1 568
INSTITUTIONELLA BIDRAG	99 291	19 637	6 136	4 249	3 864
ÖVRIGT	21 481	7 880	9 278	10 711	7 860
TOTALA INTÄKTER	233 399	133 907	130 625	142 525	154 254

FLERÅRSÖVERSIKT	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Belopp i tkr</i>					
TOTALA INTÄKTER	233 399	133 907	130 625	142 525	154 254
INSAMLADE MEDEL	187 619	108 600	122 553	132 935	146 119
RESULTAT	2 070	-10 311	-8 695	-7 516	-1 656
ÄNDAMÅLSKOSTNADER I %	86%	89%	85%	84%	83%
INSAMLINGSKOSTNADER I %	9%	15%	16%	16%	14%
ADMINISTRATIVA KOSTNADER I %	4%	6%	7%	6%	5%
EGET KAPITAL	73 979	71 945	82 257	88 564	95 495

som vi tror ökar organisationens trovärdighet i relation till givare och de målgrupper som våra insatser riktar sig till. Att ha medarbetare med olika erfarenheter och bakgrund ger oss kunskap och perspektiv som hjälper oss att förstå målgruppernas olika behov. Den globala ledningsgruppen består av tre kvinnor och sex män och styrelsen av fem kvinnor och sju män.

FRAMTIDA UTVECKLING

Inom organisationen fanns under 2019 tre resurscenter i Afrika, Asien och Latinamerika. Inriktningen är att på sikt fasa ut engagemanget i Asien.

Enligt ny organisationsplan byggs regionkontor för Afrikas horn i Etiopien, för Västafrika i Niger, Östafrika i Uganda samt för Latinamerika i Miami. En decentralisering av verksamheten har påbörjats och mycket av det löpande arbetet som utförts på huvudkontoret kommer successivt flyttas till regionala kontoren. Inom regionkontorens ansvarsområden kommer både finnas projekt med samarbetspartner och egenimplementerade projekt genom landkontoren.

Arbetet med att samordna och skapa uniforma policier, rutiner, instruktioner och arbetsordningar för den nya gemensamma organisationen, efter införlivandet av IAS verksamhet, kommer också pågå under 2020. Genom decentralisering av arbetsuppgifter till regionkontor har personalstyrkan på huvudkontoret reducerats. Fortsatt arbete sker för att både höja och sprida kompetens och kvalitet.

På grund av kvarvarande brister kopplat till IAS beviljade inte SMR bidrag för humanitära insatser vid ansökning i augusti 2019. Dessa ansökningar avsåg ettåriga anslag på 20 mkr för 2020. Hänsyn till detta har gjorts i budget för 2020 men har också delvis kompenseras genom bidrag från andra institutionella givare på sammantaget omkring 10 mkr.

För många institutionella bidrag gäller att ansökande organisation finansierar en del av projektet själv, oftast omkring 10 procent av projektbudgeten. Med en stabil egen insamling finns möjligheten till att använda medel till egeninsats och expandera projekten och insatsernas genomslag med komplettering av institutionella bidrag.

UTLÄNDSKA FILIALER/REGIONKONTOR

Genom övertagandet av IAS verksamhet har Läkarmissionen nu filialer med egna landkontor i Sudan, Sydsudan, Niger, Tchad, Uganda, Etiopien, Somaliland, Djibouti och Dubai.

Läkarmissionens verksamhet med samarbetspartner har under 2019 haft stöd från tre regionala resurscenter med inriktning på Latinamerika från Miami, USA och med Kampala, Uganda för Östafrika samt för Asien i Chiang Mai, Thailand. Enligt den nya organisationsplanen ersätts under 2020 resurscentrena med fyra regionkontor som får fler funktioner och kompetens för att kunna ge mer support i respektive region.

FÖRVALTNING

Styrelsen är normalt en stiftelses högsta nivå. För Läkarmissionen anges i stadgarna en delegering av vissa uppgifter och beslut till ett huvudmannaråd som ger stiftelsen en bred förankring och ökad transparens samt möjlighet att påverka verksamhetens inriktning. Rådets huvuduppgift är att på Läkarmissionens årliga stämma välja styrelse, revisor, valberedning samt omval och nyval av huvudmän.

Huvudmännen ger Läkarmissionen en bred anknytning och god förankring runtom i Sverige och fungerar som ambassadörer i sina nätverk. Efter stämman 2019 består rådet av 41 personer. Huvudmän väljs för tre år i taget, med möjlighet till omval. Valberedning utgörs av Hans Hallström, Stefan Kinert, Helen Lind Jaktlund och Urban Dahlström.

Ledamöterna i Läkarmissionens styrelse väljs normalt för en period om tre år. Bo Guldstrand är arvoderad styrelseordförande. Staffan Hellgren är vice ordförande. Under 2019 har ledamöterna träffats vid sex tillfällen för styrelsemöten.

Styrelsen har två arbetsutskott som ska fungera både som ett kompetensstöd för den operativa ledningen samt för att bereda och följa upp beslut i styrelsen. Det internationella arbetsutskottet bestod under 2019 av Agneta Lillqvist Bennstam, Margareta Arvidsson samt ordförande, generalsekreterare, programchef och projektchef. Det nationella utskottet har haft Maria Wiss, Christian Holmgren samt ordförande, generalsekreterare, ekonomichef och insamlingschef som medlemmar.

Generalsekreterare, ordförande och styrelse har arbetsordningar som klargör ansvar och arbetsfördelning. Arbetsordningar med tydliga mandat finns också för de båda arbetsutskotten. Rollen som huvudman samt som valberedning finns också beskriven i särskilda arbetsordningar.

Vid årsstämman den 11 april 2019 omvaldes Pernilla Zetterström Varverud från Grant Thornton som revisor för ytterligare ett år och Lena Johnsson som revisorssuppleant. Stiftelsen är registrerad hos Länsstyrelsen i Stockholms län med stiftelsenummer 1000132.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS UTGÅNG

I början av 2020 utbröt coronapandemin och nådde globalt successivt olika områden. Vi följer med oro utvecklingen i världen inte minst med tanke på våra projektländer där många redan är svårt utsatta. Sverige drabbades med full kraft i mars och olika former av restriktioner infördes för att begränsa smittspridning men begränsningarna innebär också kraftig påverkan på ekonomin både nationellt och

på ett privat plan. En annan oro är naturligtvis hur detta kan påverka Läkarmissionens insamling och gåvor från allmänheten. Under de första månaderna konstaterar vi att Läkarmissionen har lojala givare och att insamlingen inte då drabbats av någon stor minskning. Om långsiktigt andra effekter uppstår är idag svårt att bedöma.

Åtgärderna för att begränsa smittspridningen i många av Läkarmissionens projektländer är ofta omfattande och omöjliggör mycket av normal verksamhet. Pågående och beslutade projekt och insatser tvingas skjutas upp, senareläggas eller få en ändrad inriktning. I många fall kan detta innebära stilleståndskostnader i väntan på att verksamheterna kan starta igen. För Läkarmissionen blir detta troligen mest kännbart ekonomiskt i den egna fältverksamheten med kostnader för drift och egen personal. För institutionellt finansierade projekt har oftast tiden för genomförandet förlängts på grund av stillestånd under coronapandemin. Det finns en osäkerhet om hur stor ersättning eller kompensation som kommer att utgå för de stilleståndskostnader som nu uppkommer. Viss reducering av personal har genomförts för att minska kostnader och ytterligare kan bli nödvändigt om stilleståndet blir långvarigt eller om finansiellt stöd från institutionella givare dröjer eller inte återgår till tidigare nivåer.

På Läkarmissionen sker mycket av kontorets arbete på distans och naturligtvis har alla resor till och mellan projektländerna ställts in. Särskilda anslag, eller möjlighet att använda utbetalda projektpengar, för insatser att begränsa effekter av pandemin har erbjudits projektpartner. Effekterna av pandemin i många projekt är svåra att överblicka men troligt är att de redan utsatta grupperna i samhället också kommer drabbas hårdast eftersom inga marginaler finns. Läkarmissionens fortsatta stöd och insatser för dessa människor kommer därför bli än viktigare.

Hemsida: Lakarmissionen.se

Webb-butik: lakarmissionen.se/gavoshop

Swish: 90 00 217

90-kontonummer: PG 90 00 21-7, PG 90 17 18-7, BG: 900-0217, BG: 901-7187

Twitter: twitter.com/lakarmissionen

Facebook: facebook.com/lakarmissionen

Instagram: instagram.com/lakarmissionen/

LinkedIn: linkedin.com/company/lakarmissionen

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019	2018
Verksamhetsintäkter			
Gåvor	3, 4	124 660	105 214
Bidrag	3, 4	103 798	23 841
Nettoomsättning		1 514	1 332
Övriga intäkter		3 427	3 520
Summa verksamhetsintäkter		233 399	133 907
Verksamhetskostnader	5, 6		
Ändamålskostnader	7	-200 138	-118 581
Insamlingskostnader		-21 841	-20 283
Administrationskostnader		-9 768	-7 781
Summa verksamhetskostnader		-231 747	-146 645
Verksamhetsresultat		1 652	-12 738
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	8	1 060	2 513
Räntekostnader och liknande resultatposter		-642	-86
Summa resultat från finansiella investeringar		418	2 427
Resultat efter finansiella poster		2 070	-10 311
Årets resultat		2 070	-10 311

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

TILLGÅNGAR	Not	31.12.2019	31.12.2018
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för programvara	9	2 624	3 061
Goodwill	10	4 539	-
		7 163	3 061
Materiella anläggningstillgångar			
Nedlagda utgifter på annans fastighet	11	1 303	1 738
Inventarier	12	11 827	10 331
		13 130	12 069
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	13	18 931	30 001
Långfristiga fordringar	14	5 000	6 820
		23 931	36 821
Summa anläggningstillgångar		44 224	51 951
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Övriga fordringar		27 207	11 307
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	6 752	3 506
		33 959	14 813
Kortfristiga placeringar	16	751	750
Kassa och bank		30 737	28 308
Summa omsättningstillgångar		65 447	43 871
Summa tillgångar		109 671	95 822

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Belopp i tkr

Eget kapital	Not	31.12.2019	31.12.2018
Donationskapital		3 047	3 020
Ändamålsbestämda medel		43 424	46 764
Balanserat kapital		25 438	32 472
Årets resultat		2 070	-10 311
		73 979	71 945
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		5 123	6 057
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		3 067	1 580
Leverantörsskulder		4 938	2 487
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	17	9 560	9 205
Övriga skulder		2 643	517
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	10 361	4 031
		30 569	17 820
Summa eget kapital och skulder		109 671	95 822

FÖRÄNDRING AV EGET KAPITAL

Belopp i tkr

	Donations- kapital	Ändamåls- bestämda medel	Balanserat kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans	3 020	46 764	22 161	71 945
Erhållet donationskapital	27		-27	
Ändamålsbestämt av styrelsen		42 308	-42 308	
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel		-45 848	45 848	
Återföring av ej utnyttjade medel		-915	915	
Avsättningsfond för inventarier		1 115		1 115
Balanserat eget kapital från lokalkontor			-1 151	-1 151
Årets resultat			2 070	2 070
Utgående balans	3 047	43 424	27 508	73 979

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr

	Not	2019	2018
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Verksamhetsresultat		1 652	-12 738
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		6 314	1 838
Övriga poster	18	-7 482	-
Erhållen ränta		1 119	1 433
Erlagd ränta		-642	-86
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av verksamhetskapital		961	-9 553
Förändringar i verksamhetskapital:			
Förändring av kortfristiga fordringar		-19 147	-2 731
Förändring av kortfristiga finansiella placeringar			-614
Förändring av kortfristiga skulder		11 264	8 742
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-6 923	-4 156
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Förvärv av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-	-9 737
Nettoförändring av finansiella anläggningstillgångar		12 890	9 554
Kassaflöde från investeringsverksamheten		12 890	-183
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Upptagna lån		-	7 900
Amortering av skuld		-3 538	-263
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-3 538	7 637
Årets kassaflöde		2 429	3 298
Likvida medel vid årets början		28 308	25 010
Likvida medel vid årets slut	19	30 737	28 308

NOTER

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen, BFNAR 2012:1 (K3) och FRIL:s Styrande riktlinjer för årsredovisning.

Principerna är oförändrade jämfört med tidigare räkenskapsår.

Verksamhetsintäkter

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits. Intäkter i form av gåvor och bidrag intäktsförs som huvudregel när gåvan sakrättsligt är genomförd.

Med gåvor menas främst insamlade medel från privatpersoner och företag. Begreppet bidrag används främst för att beteckna medel som erhållits av externa bidragsgivare efter ansökan.

Villkorade gåvor betraktas som bidrag.

Erhållna bidrag från Världens Barn/Radiohjälpen har utbetalats till mottagare i utlandet.

Nettoomsättning består främst av försäljning av biljetter och köravgifter vid Läkarmissionens konserter.

Övriga intäkter består av utfakturerade kostnader avseende secondhandbutikerna.

Ändamålskostnader

Som ändamålskostnader klassificeras sådana kostnader som har direkt samband med att uppfylla organisationens syfte och/eller stadgar. Ändamålskostnaderna består av medel från allmänheten som allokaterats till projekt. Vidare ingår kostnader för Svenska Journalen och information och opinionsbildning i enlighet med ändamålet. Här ingår alla kostnader för personal, resor, revision m.m. som är direkt hänförliga till ändamålet.

Till ändamålskostnader räknas även de till ändamålskostnaderna fördelade gemensamma kostnaderna.

Insamlingskostnader

Detta är den kostnad som varit nödvändig för att generera externa intäkter. Här ingår samtliga kostnader för insamlingsarbete gentemot allmänheten, företag och organisationer. Detta inkluderar kampanjkostnader, trycksaker, porto, löner, sociala avgifter med mera. Här ingår även de till insamlingskostnaderna fördelade gemensamma kostnaderna.

Administrationskostnader

Administrativa kostnader är sådana som behövs för att administrera organisationen. Här ingår kostnader för styrelsen, löner och sociala avgifter för administrativ personal samt de till administrationskostnader fördelade gemensamma kostnaderna.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Följande avskrivningstider tillämpas:

Balanserade utgifter för programvara	10 år
Goodwill	3 år
Investering i förhyrda lokaler	10 år
Inventarier	5–10 år

Finansiella tillgångar

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter. Värdepappersinnehav värderas i bokslutet till lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde (marknadsvärde). Vid en värdenedgång sker en prövning om värdenedgången anses vara bestående. Vid bestående värdenedgång sker en värdejustering.

Övriga tillgångar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Övriga tillgångar värderas till anskaffningsvärde om ej annat anges nedan.

Avsättningar och skulder

Skulder har, om ej annat anges nedan, upptagits till anskaffningsvärdet med sedvanliga reserveringar för upplupna kostnader.

Eget kapital

Med ändamålsbestämda medel menas av styrelsen beslutade projektmedel som kommer att utbetalas inom ett år.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Donerade tillgångar

Tillgångar, framför allt fastigheter, aktier och andra värdepapper, som doneras till insamlingsorganisationen redovisas i posten insamlade medel från allmänheten i samband med att tillgången avyttras och i bokslutet redovisas samtliga ej upptagna värdepapper samt de fastigheter där försäljningspriset kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt.

Belopp i tkr

Not 3 Insamlade medel

Gåvor som redovisats i resultaträkningen

	2019	2018
<i>Insamlade medel</i>		
Allmänheten	89 002	79 195
Företag	3 170	-
Testamenten	29 203	23 455
Gåvor från secondhandbutiker	3 285	2 564
Summa (a)	124 660	105 214

Bidrag som redovisats som intäkt

<i>Insamlade medel</i>		
Radiohjälpen	3 472	3 386
ZOA/DFID	15 120	-
Övriga organisationer	44 367	-
Summa insamlade medel (b)	62 959	3 386

Offentliga bidrag

Lönebidrag	4 507	4 204
SIDA/SMR	36 332	16 251
Summa offentliga bidrag	40 839	20 455
Summa (c)	103 798	23 841

Totala insamlade medel består av följande:

Gåvor som redovisats i resultaträkningen (a)	124 660	105 214
Bidrag som redovisats som intäkt (b)	62 959	3 386
Summa insamlade medel	187 619	108 600

Not 4 Verksamhetsintäkter, erhållet i respektive land

Land		
Sverige	140 148	133 907
Etiopien	10 377	-
Niger	15 475	-
Somaliland	2 711	-
Sudan	27 618	-
Sydsudan	17 207	-
Tchad	9 489	-
Uganda	10 375	-
Totalt projektländer	233 399	133 907

Not 5 Medelantal anställda, personalkostnader och arvoden till styrelsen

Medelantalet anställda

	2019		2018	
	Antal anställda	varav män	Antal anställda	varav män
Sverige	56	36	50	29
Afrika	290	211	-	-
Övriga världen	2	2	2	2
Totalt	348	249	52	31

Könsfördelning bland styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2019	2018
<i>Andel kvinnor</i>		
Styrelsen	42 %	50 %
Övriga ledande befattningshavare	54 %	57 %

Belopp i tkr

	2019	2018
Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
Styrelse och generalsekreterare	874	759
Övriga anställda	50 776	19 905
Totala löner och ersättningar	51 650	20 664
Sociala kostnader i Sverige	9 567	8 200
(Varav pensionskostnader)	(2 035)	(1 714)
Löner och andra ersättningar fördelade per land		
Sverige	22 537	19 745
Afrika	28 000	-
Övriga världen	1 113	919
Totala löner och ersättningar	51 650	20 664
<i>Ingen provisionsbaserad ersättning har förekommit.</i>		
<i>Av pensionskostnaderna avser 267 (139) organisationens generalsekreterare.</i>		
<i>Uppsägningstid från Läkarmissionens respektive generalsekreterarens sida uppgår till sex månader. Avtalad ersättning avseende lön och pension utgår under uppsägningstiden.</i>		
Not 6 Leasing		
Leasingen består framför allt av kontorslokaler och kontorsutrustning. Kostnadsförda leasingavgifter uppgår till 1 534 (1 059)		
Framtida leasingavgifter i tkr förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	1 496	1 079
1–5 år	3 673	2 246
<i>Avtalet om lokalhyra sträcker sig till 2026.</i>		
Not 7 Ändamålskostnader		
Utvecklingsprojekt	172 398	89 981
Materialbistånd	1 500	1 500
Information och opinionsbildning i Sverige	9 385	10 712
Mötesverksamhet	3 452	3 330
Svenska Journalen	2 763	2 803
Social omsorg i Sverige	9 710	9 701
Övrigt	930	554
Summa	200 138	118 581
Not 8 Resultat från värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		
Räntor	1 119	1 433
Resultat vid avyttring av andelar	-59	1 080
Summa	1 060	2 513
Not 9 Balanserade utgifter för programvara		
Ingående anskaffningsvärde	4 374	4 374
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 374	4 374
Ingående avskrivningar	-1 313	-876
Årets avskrivningar	-437	-437
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 750	-1 313
Utgående restvärde enligt plan	2 624	3 061

Belopp i tkr

	2019	2018
Not 10 Goodwill		
Årets anskaffning	6 809	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 809	-
Årets avskrivningar	-2 270	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 270	-
Utgående restvärde enligt plan	4 539	-
<i>I samband med övertagandet av verksamheten i IAS Sverige uppstod en goodwillpost som skrivs av på tre år.</i>		
Not 11 Nedlagda utgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	4 344	4 344
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 344	4 344
Ingående avskrivningar	-2 606	-2 172
Årets avskrivningar	-435	-434
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 041	-2 606
Utgående restvärde enligt plan	1 303	1 738
Not 12 Inventarier		
Ingående anskaffningsvärde	12 836	3 132
Inköp	4 668	9 704
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	17 504	12 836
Ingående avskrivningar	-2 505	-1 571
Årets avskrivningar	-3 172	-934
Utgående ackumulerade avskrivningar	-5 677	-2 505
Utgående restvärde enligt plan	11 827	10 331
Not 13 Långfristiga värdepappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärde	30 001	33 315
Tillkommande	2	9 145
Avgående	-11 072	-12 459
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	18 931	30 001
Bokfört värde	18 931	30 001
Marknadsvärde	17 790	27 215
Specifikation av värdepapper		
Aktiefonder	212	210
Räntefonder	-	5 042
Strukturerade produkter	18 719	24 749
Summa	18 931	30 001

Placeringarna är gjorda utifrån fördelning och riskprofil som anges i stiftelsens placeringspolicy och bedöms till 3,3 (2,8) på en 7-gradig skala, där 1 är lägsta och 7 högsta risk. Vid värdering har anskaffningsvärdet använts. För värdepapper som förfaller inom ett år görs en individuell bedömning och vid behov skrivs värdet ned. Per 2019-12-31 understiger marknadsvärdet det bokförda värdet på innehavet. Ingen värdejustering har bokförts då värdenedgången ej bedöms bestående.

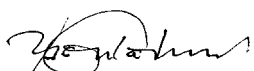
Belopp i tkr

Not 14 Långfristiga fordringar	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	6 820	11 980
Avgående	-1 820	-5 160
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	5 000	6 820
Bokfört värde	5 000	6 820
<i>5 000 tkr förfaller till sin helhet år 2022.</i>		
Not 15 Periodiseringsposter		
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Förutbetalda kostnader	2 719	1 278
Upplupna intäkter	4 033	2 228
Summa	6 752	3 506
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Semesterreserv	3 974	3 372
Upplupna sociala avgifter	622	458
Förutbetalda intäkter	3 411	-
Övriga poster	2 354	201
Summa	10 361	4 031
Not 16 Kortfristiga placeringar		
Ingående anskaffningsvärde	750	136
Tillkommande	751	730
Avgående	-750	-116
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	751	750
Bokfört värde	751	750
Marknadsvärde	1 296	763
Not 17 Skuld erhållna ej nyttjade medel		
I posten ingår skulder avseende offentliga bidrag med 9 560 tkr.		
Not 18 Övriga upplysningar till kassaflödesanalysen, Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet.		
Under övriga poster redovisas ej kassaflödespåverkande poster vid inkrämsöverlåtelse 2019.		
Not 19 Likvida medel		
Följande delkomponenter ingår i likvida medel:		
Banktillgodohavanden	30 737	28 308
Summa	30 737	28 308
Not 20 Ställda säkerheter och eventualförpliktelser		
Stiftelsen har inga ställda säkerheter. Enligt styrelsens bedömning har stiftelsen inga eventualförpliktelser.		
Not 21 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång		
I början av 2020 utbröt coronapandemin och nådde globalt successivt olika områden. Under de första månaderna konstaterar vi att Läkarmissionen har lojala givare och att insamlingen inte drabbats av någon stor minskning. Om långsiktigt andra effekter på insamlingsverksamheten uppstår är idag svårt att bedöma. Åtgärderna för att begränsa smittspridningen i många av Läkarmissionens projektländer är ofta omfattande och omöjliggör mycket av normal verksamhet. Pågående och beslutade projekt och insatser tvingas skjutas upp, senareläggas eller få en ändrad inriktning.		

För institutionellt finansierade projekt har oftast tiden för genomförandet förlängts på grund av stillestånd under coronapandemin. Osäkert är om ersättning eller kompensation utgår för de stilleståndskostnader som nu uppkommer. Viss reducering av personal har genomförts för att minska kostnaderna. För mer information om väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång hänvisas till Förvaltningsberättelsen.

En marknadsekonomisk konsekvens av coronapandemin är en befarad minskning av värdet på de finansiella placeringarna med cirka 1 mkr under 2020.

Stockholm den 5 juni 2020

Bo Guldstrand, Ordförande

Hanna Möllås

Nils Arne Kastberg

Johan Sigge

Margareta Arvidsson

Staffan Hellgren

Christine Rydberg

Maria Wiss

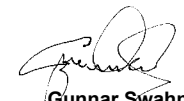
Agneta Lillqvist Bennstam

Christian Holmgren

Erik Kennet Pålsson

Gunnar Swahn

Lars Arrhenius, Generalsekreterare

Min revisionsberättelse har avgivits den 8 juni 2020.

Pernilla Zetterström Varverud
Auktoriserad revisor
Grant Thornton Sweden AB

Revisionsberättelse 2019

Till styrelsen i Läkarmissionen – stiftelse för filantropisk verksamhet
Org.nr. 802005-9989

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Läkarmissionen – stiftelse för filantropisk verksamhet för år 2019. Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet ”Revisorns ansvar”. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Årsberättelsen (men innefattar inte årsredovisningen och min revisionsberättelse avseende denna). Stiftelsens årsredovisning ingår på sidorna 36–53 i detta dokument. Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en

väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den uppger, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför

granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Läkarmis-

sionen – stiftelse för filantropisk verksamhet för år 2019. Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet ”Revisorers ansvar”. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorers ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen, eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen. Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Stockholm den 8 juni 2020

Pernilla Zetterström Varverud
Auktoriserad revisor

STYRELSENS LEDAMÖTER 2019:

Margareta Arvidsson, Vrigstad.

Arbetat som lärare och engagerad i olika styrelseuppdrag. Verkat 36 år i Bolivia som missionär, med bl.a. undervisning och ledarskapsutveckling, samt som svensk vicekonsul. Styrelseledamot sedan 2008.

Hanna Möllås, Huskvarna.

Leg. barnmorska, psykoterapeut, familjeterapeut, specialist i klinisk sexologi, föreläsare m.m. Olika engagemang för frågor kring sexuell och reproduktiv hälsa och psykiskt välmående. Invald i styrelsen 2017.

Bo Guldstrand, Danderyd.

Styrelsens ordförande sedan 2015. Tidigare företagsledare nu med egen konsultverksamhet. Bland andra styrelseuppdrag finns ordförandeskapet i Human Bridge. Invald i styrelsen 1995.

Erik Kennet Pålsson, Tyresö.

Arbetat som diakon och församlingsplanterare i Stockholms katolska stift. Författare med engagemang för ekumeniska frågor och Caritas verksamhet. Ledamot i styrelsen sedan 2014.

Staffan Hellgren, Åkersberga.

Vice ordförande. Kyrkoherde i Svenska Kyrkan, Österåker. Har tidigare varit direktör för Ersta Diakoni och Stockholms Stadsmission samt sjömanspräst i Egypten. Styrelseledamot sedan 2009.

Christine Rydberg, Stockholm.

Chef för ekonomi och administration på Stockholms Handelskammare. Har en gedigen erfarenhet från ledningsfunktioner inom olika branscher. Styrelseledamot sedan 2019, tidigare medlem av Läkarmissionens huvudmannaråd.

Christian Holmgren, Stockholm.

Ingenjör, företagare och konsult inom företags- och projektledning. Har arbetat med bistånds- och missionsarbete i Bangladesh, som administrativ chef för PMU, direktör för Pingst FFS och vice vd för Dagengruppen. Ledamot sedan 2014.

Johan Sigge, Lindesberg.

Affärsutvecklare på Kommuninvest med mångårig bakgrund inom finanssektorn och driver eget lantbruk. Ledamot i fullmäktige för Länsförsäkringar Bergslagen. Tidigare ordförande för IAS, invald i Läkarmissionens styrelse 2019.

Nils Arne Kastberg, Miami och Örebro.

Konsult och föreläsare inom bistånd, internationella relationer och mänskliga rättigheter med 40 års erfarenhet från FN-tjänster, bl.a. chef för Unicef i Sudan och regionchef för Latinamerika. Styrelseledamot i Special Olympics. Invald 2007.

Gunnar Swahn, Sundbyberg.

Långt engagemang inom församlings- och biståndsarbete, under flera år för PMU och Filadelfiakyrkan i Stockholm. Ledamot i internationella styrgruppen och i olika arbetsgrupper för bistånd inom Pingst FFS. Invald 2016.

Agneta Lillqvist Bennstam, Ludvika.

Leg. läkare. Ingår i Equmeniakyrkans referensgrupp för Afrika och hälso- och sjukvård. Arbetat som företagsläkare, inom försäkringsmedicin samt 17 år som missionär och läkare i DR Kongo. Styrelseledamot sedan 2005.

Maria Wiss, Jönköping.

Diakon i Svenska kyrkan i Gislaved. Tidigare företagsledare och vd inom hotell- och restaurang. Engagerad för biståndsverksamhet i Indien och olika styrelseuppdrag. Styrelseledamot sedan 2014.

Styrelsen har två arbetsutskott som hanterar en del internationella respektive nationella frågor. Förutom ordförande ingår i internationella arbetsutskottet (IA) Margareta Arvidsson och Agneta Lillqvist Bennstam och i nationella utskottet (NA) Christian Holmgren och Maria Wiss.

**TACK TILL VÅRA BISTÅNDSPARTNER FÖR ETT GOTT SAMARBETE
OCH ETT BERIKANDE PARTNERSKAP UNDER 2019**

AFGHANISTAN

International Assistance Mission
Operation Mercy

ARGENTINA

Fundacion Nueva Esperanza

BANGLADESH

ADRA Bangladesh
Koinonia

BRASILIEN

Agência Social de Talentos (AST)
Ibraema

BURKINA FASO

Assemblées de Dieu

BURUNDI

Mothers' Union

DR KONGO

CEPAC
Hôpital Panzi
Hope in Action DRC

EL SALVADOR

Alfalisal

ETIOPIEN

Bright Star
Yehiwot Berhan Church of Ethiopia
Development Organization

GUATEMALA

Alfaguat

HONDURAS

Alfasic

INDIEN

Calcutta Emmanuel School
EFICOR
Hand in Hand

KENYA

ADRA Kenya
Hand in Hand
IAS Kenya

MEXIKO

CoSoET

MOÇAMBIQUE

Alfalit Moçambique

MOLDAVIEN

Fundatia Viata si Lumina

NEPAL

International Nepal Fellowship
Mission East, Danmark

NICARAGUA

Alfanic

NIGER

Stromme Foundation West Africa

PANAMA

Pan Alfalit

PARAGUAY

Alfalit del Paraguay

RUMÄNIEN

Life & Light Foundation

SVERIGE

Human Bridge

SYDAFRIKA

Give a Child a Family

SYDSUDAN

Stromme Foundation East Africa

TANZANIA

FPCT Nkinga Hospital
IAS Tanzania

THAILAND

Urban Light

UGANDA

Retrak
Stromme Foundation East Africa

UKRAINA

Blagodat Grace
Children Care Center Lviv

FOTO: HAKAN FLANK

Läkarmissionen – stiftelse för filantropisk verksamhet

Organisationsnummer: 802005-9989

Siktgatan 8, 162 88 Vällingby

Telefon: 08-620 02 00, Fax: 08-620 02 11

Plusgiro: 90 00 21-7 och 90 17 18-7, Swish 90 00 217

